

**Hittanár-nevelő osztatlan tanárszak, egyszakos, nappali
munkarend**

MINTATANTERV
Hittanár-nevelőtanár osztatlan tanárszak_egyszakos
2014/15

Tantárgy	Kód	Előfel- tétel kódja	Vá- laszt- ható- ság	Félévek									
				Kontakt óraszám/követelmény/kredit									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SZIGORLATOK													
Biblikus szigorlat 1. (ószövetségi bibliaismeret, bevezetés, írásmagyarázat, bibliai teológia)	BTHBV04	BTHBV50 ÓSZBV15 ÓSZBV17 BTHBV57	K										-/sz/0
Biblikus szigorlat 2. (újszövetségi bibliaismeret, bevezetés, írásmagyarázat, bibliai teológia)	BTHBV05	BTHBV51 ÚSZBV35 ÚSZBV37 BTHBV59	K										-/sz/0
Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogmatörténet, dogmatika, etika)	DOERV02	DOERV11 DOERV20 DOERV17 DOERV19	K								-/sz/0		
Históriai szigorlat (egyetemes és magyar egyháztörténet)	ETRRV01	ETRRV53 ETRRV56	K							-/sz/0			
SZAKDOLGOZAT													
Szakdolgozat 1	SPCSV03	-----	K										30/gy/5
Szakdolgozat 2	SPCSV04	SPCSV03	K										-/sz/10
ALAPOZÓ MODUL (AL)													
a) Bibliai sáv													
Bibliaismeret 1	BTHBV50	-----	K	30/k/2									
Bibliaismeret 2	BTHBV51	-----	K		30/k/2								
Ószövetségi bevezetés 1	ÓSZBV14	-----	K			30/k/2							
Ószövetségi bevezetés 2	ÓSZBV15	-----	K				30/k/2						
Újszövetségi bevezetés 1	ÚSZBV34	-----	K			30/k/2							
Újszövetségi bevezetés 2	ÚSZBV35	-----	K				30/k/2						
b) Rendszeres sáv													
Hitvallásismeret 1	DOERV10	-----	K	30/k/2									
Hitvallásismeret 2	DOERV11	DOERV10	K		30/k/2								
Felekezetismeret - Szimbolika	DOERV28	-----	K		30/k/2								
Dogmatörténet 1	DOERV14	DOERV11	K			30/k/2							
Dogmatörténet 2	DOERV20	DOERV14	K				30/k/2						

				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bevezetés a filozófiába	FILRV30	-----	K	15/k/1									
Egyetemes egyháztörténet 1	ETRRV50	-----	K			30/k/2							
Egyetemes egyháztörténet 2	ETRRV51	ETRRV50	K				30/k/2						
c) Gyakorlati sáv													
Ekkleziasztika (egyházismeret)	GYKGV67	-----	K	30/gy/2									
Pásztorálpszichológia	VPPGV44	-----	K							30/k/2			
Pásztorálpszichológiai gyakorlat	VPPGV45	VPPGV44	K								30/gy/2		
Egyházi és gyülekezeti kommunikáció	VPPGV57	----	K	30/gy/2									
Beszédtechnika 1	GYKGV65	-----	K	30/gy/2									
Beszédtechnika 2	GYKGV66	-----	K		30/gy/2								
Proszeminárium	BTHBV64	-----	K	30/gy/2									
SZAKMAI TÖRZSMODUL (TEO) I.													
a) Bibliai sáv													
Bibliai kortörténet 1	BTHBV54	BTHBV50	K			30/k/2							
Bibliai kortörténet 2	BTHBV55	BTHBV51 BTHBV54	K				30/k/2						
Ószövetségi írásmagyarázat 1	ÓSZBV16	BTHBV54	K					30/k/2					
Ószövetségi írásmagyarázat 2	ÓSZBV17	ÓSZBV16	K						30/k/2				
Újszövetségi írásmagyarázat 1	ÚSZBV36	BTHBV55	K					30/k/2					
Újszövetségi írásmagyarázat 2	ÚSZBV37	ÚSZBV36	K						30/k/2				
b) Rendszeres sáv													
Dogmatika prolegomena	DOERV13	DOERV10	K		30/k/2								
Dogmatika 1	DOERV16	DOERV13 DOERV20	K					30/k/2					
Dogmatika 2	DOERV17	DOERV16	K						30/k/2				
Magyar egyháztörténet 1	ETRRV54	-----	K				30/k/2						
Magyar egyháztörténet 2	ETRRV55	ETRRV54	K					30/k/2					
Magyar egyháztörténet 3	ETRRV56	ETRRV55	K						30/k/2				
c) Katechetikai sáv													
Katechetika 1	VPPGV40	BTHBV50	K		30/k/2								
Katechetika 2	VPPGV52	VPPGV40	K				30/k/2						
Katechetikai gyakorlat 1	VPPGV41	BTHBV51	K						30/gy/2				
Katechetikai gyakorlat 2	VPPGV42	VPPGV41	K							30/gy/3			
Egyházi ének és zenetörténet 1	HIMGV68	-----	K	30/k/2									
Egyházi ének és zenetörténet 2	HIMGV69	-----	K		30/k/2								

				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Egyházi ének és zenetörténet 3	HIMGV70	-----	K			30/k/2							
Egyházi ének és zenetörténet 4	HIMGV71	-----	K				30/k/2						
Egyházi ének és zenetörténet 5	HIMGV72	-----	K					30/k/2					
SZAKNYELV (HT LSVL)													
Szaknyelv 1.	LSVL...	-----	KV		30/gy/3								
Szaknyelv 2.	LSVL...	-----	KV			30/gy/3							
Szaknyelv 3.	LSVL...	-----	KV				30/gy/3						
Szaknyelv 4.	LSVL...	-----	KV					30/gy/3					
KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ SZAKMAI KÖVETELMÉNY (HT KVSZK)													
Szeminárium 1	BSVS.... RSVS.... GSVS....	-----	KV	30/gy/2									
Szeminárium 2	BSVS.... RSVS.... GSVS....	-----	KV	30/gy/2									
Szeminárium 3	BSVS.... RSVS.... GSVS....	-----	KV	30/gy/2									
Szeminárium 4	BSVS.... RSVS.... GSVS....	-----	KV		30/gy/2								
Szeminárium 5	BSVS.... RSVS.... GSVS....	-----	KV		30/gy/2								
Szeminárium 6	BSVS.... RSVS.... GSVS....	-----	KV			30/gy/2							
Haladó szeminárium 1	BSVÓ010 BSVÚ010 BSVB010 RSVR010 RSVE010 RSVF010 GSVG010 GSVP010 GSVH010	-----	KV					30/gy/4					
Haladó szeminárium 2	BSVÓ011 BSVÚ011 BSVB011	-----	KV						30/gy/4				

	RSVR011 RSVE011 RSVF011 GSVG011 GSVP011 GSVH011												
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Haladó szeminárium 3	BSV012 BSV012 BSVB012 RSVR012 RSVE012 RSVF012 GSVG012 GSVP012 GSVH012	-----	KV							30/gy/4			
SZAKMAI TÖRZSMODUL II.													
a) Bibliai sáv													
Ókori vallástörténet	BTHBV61	-----	K	30/k/2									
Összehasonlító vallástörténet	BTHBV69	-----	K					30/gy/2					
Ószövetségi írásmagyarázat 3	ÓSZBV18	ÓSZBV17	K							30/k/2			
Ószövetségi írásmagyarázat 4	ÓSZBV19	ÓSZBV18	K								30/k/2		
Újszövetségi írásmagyarázat 3	ÚSZBV38	ÚSZBV37	K							30/k/2			
Újszövetségi írásmagyarázat 4	ÚSZBV39	ÚSZBV38	K								30/k/2		
Bibliai teológia 1 (Ósz.)	BTHBV56	----	K					30/k/3					
Bibliai teológia 2 (Ósz)	BTHBV57	BTHBV56	K						30/k/2				
Bibliai teológia 3 (Úsz)	BTHBV58	-----	K								30/k/3		
Bibliai teológia 4 (Úsz)	BTHBV59	BTHBV58	K									30/k/2	
b) Rendszeres sáv													
Etika 1	DOERV18	DOERV16	K						30/k/2				
Etika 2	DOERV19	DOERV18	K							30/k/2			
Filozófiatörténet 1	FILRV31	-----	K		30/k/2								
Filozófiatörténet 2	FILRV32	FILRV31	K			30/k/2							
Egyetemes egyháztörténet 3	ETRRV52	ETRRV51	K					30/k/2					
Egyetemes egyháztörténet 4	ETRRV53	ETRRV52	K						30/k/2				
c) Valláspedagógiai sáv													
Hátrányos helyzet	VPPGV70	-----	K							30/gy/3			
Családi kommunikáció	VPPGV73	-----	K								30/gy/3		
Gyakorló iskolai gyakorlat (60 óra)	VPPGV60	-----	K								60/gy/3		

				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
TANÁRI MODUL													
a) Általános pedagógiai és pszichológiai ismeretek													
Személyiség lélektan (A személyiség alakulása)	VPPGV77	-----	K		30/k/2								
Fejlődéslelektan (Életkorok pszichológiája)	VPPGV80	-----	K			30/gy/2							
Pedagógiai szociálpszichológia (Társas kapcsolatok az iskolában)	VPPGV81	-----	K				30/k/2						
Pedagógiai pszichológia (A tanulási folyamat pszichológiai jellemzői)	VPPGV82	-----	K					30/k/2					
Nevelés – fejlődés, fejlesztés (Nevelés, személyiség fejlesztés)	VPPGV83	----	K			30/k/2							
Nevelés – fejlődés, fejlesztés (A tanuló megismerése, különleges bánásmód)	VPPGV84	-----	K			30/gy/2							
Tanulás – tanítás (A tanulás-tanítás elmélete)	VPPGV78	----	K				30/k/2						
Nevelésfilozófia (A keresztyén nevelés alapjai és az egyházi iskolák története)	VPPGV79	----	K		30/gy/2								
Tanári pályaszocializáció (Tanári tapasztalatok, nézetek)	VPPGV85	----	K	30/gy/2									
Változó iskola (Multikulturális iskola)	VPPGV86	-----	K							30/gy/2			
Változó iskola II. (Alternatívák, innovációk az iskolai gyakorlatban)	VPPGV87	-----	K								30/gy/2		
Az iskola belső világa	VPPGV88	-----	K					30/gy/2					
Közösségi gyakorlat	VPPGV89	-----	K							30/gy/2			
b) Differenciált pedagógiai és pszichológiai ismeretek													
Kollégiumi nevelés és lelkigondozás	VPPGV71	-----	K								30/gy/2		
Önismereti gyakorlat	VPPGV58	-----	K								30/gy/2		
Alkohol- és drogfüggés megelőzése	VPPGV74	-----	K								30/gy/2		
Egyházsociológia	ETRRV61	-----	K					30/gy/3					

				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SZAKMÓDSZERTAN													
Vallásdidaktika I (szakmódszertan)	TNS5010	----	K					30/k/2					
Vallásdidaktika II. (szakmódszertan)	TNS5011	----	K						30/gy/2				
Valláspedagógia	TNS5110	----	K							30/k/2			
Szakmódszertani szeminárium IKT ismeretekkel	TNS5111	TNS5010 TNS5011	K								30/gy/2		
Szakos gyakorlat és gyakorlatkísérés	TNSX131	----	K								30/gy/2		
Portfólió	VPPGV90	----	K										-/gy/2
EGYÉNI SZAKMAI GYAKORLAT													
Összefüggő féléves egyéni gyakorlat 1 (általános iskola felső tagozat)	VPPGV91	----	K									-/gy/24	
Összefüggő féléves egyéni gyakorlat 2 (középiskola)	VPPGV92	----	K										-/gy/24
Gyakorlatkísérő szeminárium	VPPGV76	----	K										30/gy/2
VÁLASZTHATÓ NEM SZAKMAI KÖVETELMÉNY (HT ÉRTÉ)													
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V	30/gy/2									
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V	30/gy/2									
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V		30/gy/2								
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V		30/gy/1								
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V			30/gy/2							
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V			30/gy/2							
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V				30/gy/2						
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V				30/gy/2						
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V					30/gy/2					
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V						30/gy/2				
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V							30/gy/2			
Értelmiségi kínálatból	ÉRTÉ....	----	V								30/gy/2		
Összesítés				Félévek									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Összes óraszám: 3345				435	450	420	390	420	360	360	420	60	30
Összes kredit: 300				29	30	29	27	33	26	28	29	31	38

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

Szigorlatok

HT BTHBV04 - BIBLIKUS SZIGORLAT 1. (ÓSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET, BEVEZETÉS, ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1. HT ÓSZBV15 – Ószövetségi bevezetés 2. HT ÓSZBV17 – Ószövetségi írásmagyarázat 2. HT BTHBV56 – Bibliai teológia (Ósz.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT BTHBV05 - BIBLIKUS SZIGORLAT 2. (ÚJSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET, BEVEZETÉS, ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV51 – Bibliaismeret 2. HT ÚSZBV35 – Újszövetségi bevezetés 2. HT ÚSZBV37 – Újszövetségi írásmagyarázat 2. HT BTHBV58 – Bibliai teológia (Úsz.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT DOERV02 - RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HITVALLÁSISMERET, DOGMATÖRTÉNET, DOGMATIKA, ETIKA)

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV11 – Hitvallásismeret 2. HT DOERV20 – Dogmatörténet 2. HT DOERV17 – Dogmatika 2. HT DOERV19 – Etika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

HT ETRRV01 - HISTÓRIAI SZIGORLAT (EGYETEMES ÉS MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET)

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV53 – Egyetemes egyháztörténet 4. HT ETRRV55 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

Szakedolgozat

HT SPCSV03 - SZAKDOLGOZAT 1.				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 5	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT SPCSV04 - SZAKDOLGOZAT 2.				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 10	Előtanulmányi kötelezettség: HT SPCSV03 – Szakedolgozat 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

Alapozó modul

a.) Bibliai sáv

HT BTHBV50 - BIBLIAISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izráel vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség
2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz)
3. Izráel Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs)
4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám)
5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krn)

6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezdrás és Nehémiás)
7. Eszter-Jób-Zsoltárok
8. Péld-Préd-Énekek
9. A próféták 1. (Ézs-Jer-JSir)
10. A próféták 2. (Ez-Mal)
11. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
12. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás
Évközi tanulmányi követelmények:
Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek) Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Biblia – Magyarázó jegyzetekkel.</i> Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.), <i>Bibliaismereti kézikönyv.</i> Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004. ▪ Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), <i>Bibliai iránytű.</i> Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, ▪ Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret.</i> Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. ▪ Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. ▪ Pákozdy László Márton, <i>Bibliaiskola.</i> Budapest: Kálvin Kiadó, 2007. ▪ C. Westermann – G. Gloege, <i>A Biblia titkai.</i> Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.

HT BTHBV51 – BIBLIAISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliaismeret második félévi oktatásának célja az újszövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatóknak el kell sajátítaniuk az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, témákkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során, minden órán az előző óra anyagából megírandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük, az ún. <i>Bibliaismereti kézikönyv</i> alapján. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lekipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Fontosságát mutatja, hogy erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés az Újszövetségbe 2. Az intertestamentális kor és Jézus születésének kora (rövid kortörténet) 3. Szinoptikus evangéliumok: Márk 4. Szinoptikus evangéliumok: Máté 5. Szinoptikus evangéliumok: Lukács és az Apostolok Cselekedetei 6. János evangéliuma és a jánosi levelek 7. Bevezetés Pál leveleihez 8. A Római levél, a korinthusi levelezés 9. Pál egyéb levelei 				

10. A Zsidókhoz írt levél és az egyetemes (katolikus) levelek
11. A Jelenések könyve
12. Korai extrakanonikus iratok (apokrifok, apostoli atyák)
Évközi tanulmányi követelmények:
Zárthelyi dolgozatok (tartalmi kérdések, memoriterek, kifejtendő kérdések) Az Újszövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása Órai aktivitás
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996 ▪ Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliaismereti kézikönyv. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004 ▪ C. Westermann – G. Gloege, A Biblia titkai. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997 ▪ Burján Tamás - Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliai iránytű. Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010 kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret</i>. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. ▪ Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. ▪ Szathmáry Sándor, <i>Bibliaismeret 2</i>. Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1995.

HT ÓSZBV14 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítsse az önálló exegetikai munka elkészítésére.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ J.A. Soggin, <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i>, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ N.K. Gottwald, <i>The Hebrew Bible</i>, Philadelphia: Fortress Press, 1987. ▪ Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, <i>Oudisraëlitische en vroegjodsche literatuur</i>, Kampen: Kok, 2000. ▪ E. Zenger (Hrsg.), <i>Einleitung in das Alte Testament</i>, Stuttgart: Kohlhammer, 1998. ▪ Karasszon István, <i>Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára</i>, Komárom, 2006. ▪ R. G. Kratz, <i>Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments</i>, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000 ▪ T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), <i>Introduction à l'Ancien Testament</i>, Genève: Labor et Fides, 2004 ▪ J.J. Collins, <i>Introduction to the Hebrew Bible</i>, Minneapolis: Fortress Press, 2004 ▪ H-C. Schmitt, <i>Arbeitsbuch zum Alten Testament</i>, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007² 				

HT ÓSZBV15 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítsen az önálló exegetikai munka elkészítésére.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ J. A. Soggin, <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i>, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ N. K. Gottwald, <i>The Hebrew Bible</i>, Philadelphia: Fortress Press, 1987. ▪ Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, <i>Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur</i>, Kampen: Kok, 2000. ▪ E. Zenger (Hrsg.), <i>Einleitung in das Alte Testament</i>, Stuttgart: Kohlhammer, 1998. ▪ Karasszon István, <i>Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára</i>, Komárom, 2006. 				

HT ÚSZBV34 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az Újszövetség lelkészi és vallástanári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alpművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: az eretnesség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának okai és fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a tudomány történetének főbb állomásai; a főbb kéziratok; a szövegvariánsok összehasonlításának szempontjai. A Nestle-Aland 26. vagy 27. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög Úsz-kiadás kritikai apparátusának használata (ez a vallástanár-szakosok számára nincs). A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzetek, az egyes iratok jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Referátum (önálló jelentkezés alapján)				

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, kézírással elkészítendő az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, könyvenként és fejezetenként, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen meg is tanulandó, a vizsgán el kell tudni mondani az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!

Kötelező irodalom:

- Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
- D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
- Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
- Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnomásokkal)
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

- Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók c. sorozat első négy kötete* (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

- Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3.

fejezete foglalkozik a kánontörténettel

- Bartha Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
- Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
- Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday
- Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
- Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
- Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
- Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT ÚSZBV35 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tárgy feladata az Újszövetség lelkési és vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
„Különleges” (speciális) bevezetést az Újszövetség könyveihez a Római levéltől a Jelenések könyvéig. Pál élete, Pál levelei. „Újszövetségi apokrif” irodalom. Hermeneutikai szempontok. A főbb kutatói nézetek, alternatívák megismerése. Egyéni mérlegelési készség kialakítása.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Referátum (önálló jelentkezés alapján)				
A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, <i>kézírással elkészítendő</i> az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, <i>könyvenként és fejezetenként</i> , minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot <i>a vizsga elején kell átadni</i> a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen <i>meg is tanulandó</i> , a vizsgán el kell tudni mondani <i>az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!</i> (Az első félévben elkészített ilyen füzet a 2. félévben is használható – akár a bevezetéstaniilag fontos szakaszokra utalásokkal kiegészítve!)				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története</i> (2005) átdolgozott, második kiadása: <i>Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)</i>. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. A könyv megvásárolható a Ráday Könyvesházban: Ráday u. 27. (a HTK-val szemben) ▪ D.A. Carson – Douglas Moo: <i>Bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest: KIA, 2007. ▪ Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: <i>Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegmódszer, helyreállítás</i>. Budapest: Harmat Kiadó, 2008. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: <i>Introducing the New Testament: Its Literature and Theology</i>. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company ▪ Benyik György: <i>Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete</i>. Második kötet: <i>Introductio specialis</i>, 1995, Szeged: JATEPress ▪ Broer, Ingo: <i>Einleitung in das Neue Testament</i>. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag ▪ Brown, Raymond E.: <i>An Introduction to the New Testament</i>. 1997, New York: Doubleday ▪ Burkett, Delbert: <i>An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity</i>. 2002, Cambridge: Cambridge University Press 				

- Carson, D. A. - Moo, Douglas J. - Morris, Leon: *An Introduction to the New Testament*. 1992, Leicester: Inter-Varsity Press (IVP), and Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Ehrman, Bart D.: *The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings*. 2004 (third edn, orig.: 2000), New York - Oxford: Oxford University Press
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press
- Kümmel, Werner Georg: *Einleitung in das Neue Testament*. 1983: 21. kiadás, ezzel azonos szövegű kiadás: Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989; Heidelberg: Quelle & Meyer (Angol ford. H. C. Kee által, *Introduction to the New Testament*. 1975, Nashville: Abingdon Press.)
- Marshall, I. Howard - Travis, Stephen - Paul, Ian: *Exploring the New Testament*. Vol. 2: *A Guide to the Letters and Revelation*. 2002, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Moffatt, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Third and revised edition.) 1918, Edinburgh: T & T Clark
- Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Roloff, Jürgen: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. 1977, Berlin: EVA, 1984, – *Neues Testament* címmel 1999-ben jelent meg a 7., teljesen átdolgozott kiadás.
- Roloff, Jürgen: *Einführung in das Neue Testament*. 1995, Stuttgart: Philipp Reclam
- Schenke, Hans-Martin - Fischer, Karl Martin: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. I.: Die Briefe des Paulus und Schriften des Paulinismus, 1978, II.: Die Evangelien und die anderen neutestamentlichen Schriften, 1979, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 1996: 2. kiadás, 2002: átdolgozott, 4. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál.)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Vielhauer, Philipp: *Geschichte der urchristlichen Literatur: Einleitung in das Neue Testament, die Apokryphen und die Apostolischen Väter*. 1975, átnézett kiadás: 1978, ugyanez újra nyomtatva 1985-ben, Berlin - New York: Walter de Gruyter
- Wolde, G. (ed.): *Einleitung ins Neue Testament: Aus Schleiermacher's hand-schriftlichem Nachlasse und nachgeschriebenen Vorlesungen*. 1845, Berlin: bei G. Reimer
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark
- **Valamint:** Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), ill. Cseri Kálmán: *Pál apostol*. Peter Wick: *Pál: A kereszténység tanítója*. (mindkettő: Kálvin Kiadó).
- Az Apokrif irodalomhoz megadott ajánlott szakirodalmat a bevezetéstani tankönyvem (*Az újszövetségi iratok története*) utolsó fejezetében

b.) Rendszeres sáv

HT DOERV10 – HITVALLÁSISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkozásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hit és hitvallás. HK 21-24 2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II 3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5 4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX 5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI 6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III 7. A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI 8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI 9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34 10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i>. Budapest, 1995 ▪ <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás</i>. Budapest, 1981 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i>. London, 1972 ▪ Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999 ▪ Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i>. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 ▪ <i>Luther Márton négy hitvallása</i>. Budapest, 1983. ▪ Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vavvys az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i>. Budapest, 1999 ▪ Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i>. Pápa, 1907 ▪ Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i>. Rövidített formában. Budapest, 1986 ▪ Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i>. Szentendre, 1997. ▪ <i>Belga Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1998. ▪ <i>Skót Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999. ▪ <i>Westminsteri Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999. ▪ <i>Ír Hitvallás</i>, Kolozsvár, 1999. ▪ <i>La Rochelle-i Hitvallás</i>, Kolozsvár, 2000. ▪ <i>Doedrechtii Kánonok</i>, Kolozsvár, 2000. ▪ <i>Bekentnisse der Kirche. Bekennnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i>. Wuppertal, 1997 ▪ <i>Reformierte Zeugnis huete</i>. Eine Sammlung neuerer Bekennnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988. 				

HT DOERV11 – HITVALLÁSISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV10 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium

	kötelező	tavaszi	Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek az alapvető tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A Szentlélek és az egyház. HK 53-55. HH XVII-XVIII 2. Isten kegyelmi kiválasztása és a megigazulás, megszentelődés. HK 60-62.64. HH X.XV-XVI 3. A Sákramentumok: a szent keresztség. HK 65-66.68.69.71-72.74. HH XIX.XX 4. Az úri szent vacsora. HK 75-78.81. HH XXI. 5. A kulcsok hatalma HK 83-85. 6. A bűnbánat és megtérés HK 88-91. 7. Isten törvénye. HK 92-93. HH XII. 8. A Tízparancsolat: Az első kőtábla parancsolatai HK 94.96.99.101.103 9. A második kőtábla parancsolatai HK 104-105.108.110.112-114. 10. Az imádkozásról HK 116. HH XXIII.-XXVII. 11. A hitvallások különleges összefüggései 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szücs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i>. Budapest, 1995 ▪ <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás</i>. Budapest, 1981 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i>. London, 1972 ▪ Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999 ▪ Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i>. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 ▪ <i>Luther Márton négy hitvallása</i>. Budapest, 1983. ▪ Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i>. Budapest, 1999 ▪ Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i>. Pápa, 1907 ▪ Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i>. Rövidített formában. Budapest, 1986 ▪ Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i>. Szentendre, 1997. ▪ <i>Belga Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1998. ▪ <i>Skót Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999. ▪ <i>Westminsteri Hitvallás</i>. Kolozsvár, 1999. ▪ <i>Ír Hitvallás</i>, Kolozsvár, 1999. ▪ <i>La Rochelle-i Hitvallás</i>, Kolozsvár, 2000. ▪ <i>Dordrechtli Kánonok</i>, Kolozsvár, 2000. ▪ <i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i>. Wuppertal, 1997 ▪ <i>Reformierte Zeugnis huete</i>. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988. 				

HT DOERV28 - FELEKEZETISMERET - SZIMBOLIKA				
Tantárgy felelőse: Dr. Szücs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a református egyházon kívül a különböző keresztyén felekezetek sajátosságait: kialakulásuknak történetét, a magyar történelemben betöltött szerepüket és helyüket, teológiai alaptanításukat, ünnepeiket és istentiszteletüket, liturgiájukat, szervezeti felépítésüket, jellegzetes				

egyházművészetüket, amennyiben van, szerzetesrendjeiket, illetve szolgálatuknak legjellemzőbb területeit.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
A félév során a tárgyalat különböző felekezetek sajátosságuk szerinti részletezettséggel:
1. Monofizita egyházak
2. Keleti ortodox egyházak
3. A Római Katolikus Egyház
4. Unitárius Egyház
5. Magyarországi kisegyházak (baptisták, methodisták, pünkösdisták, Hetednap Adventista Egyház)
Évközi tanulmányi követelmények:
Aktív részvétel.
Az előadáson elhangzottak és a megadott irodalom alapján történő számonkérés a félév befejeztével
Kötelező irodalom:
▪ Valamennyi alkalommal a megfelelő témában az előadó irodalommal látja el a hallgatókat.
Ajánlott irodalom:

HT DOERV14 - DOGMATÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV11 – Hitvallásismeret 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)				
2. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.				
3. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.				
4. Az apologéták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)				
5. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész				
6. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanasziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat				
7. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok				
8. Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan				
9. Augustinus				
10. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia				
11. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról				
Kötelező irodalom:				
▪ Jonathan Hill: <i>A keresztyén gondolkodás története</i> Atheneum, Budapest, 2000.				
▪ Tony Lane, <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i> , Harmat-Kálvin, 2000.				
▪ A. McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Osiris, Budapest				
▪ Vanyó László (szerk.) <i>Ókeresztyén írók</i> sorozat kijelölt szövegei				
▪ Kálvin János, <i>Tanítás a keresztyén vallásra</i> , MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés				
▪ Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet				
Ajánlott irodalom:				
▪ A. von Harnack, <i>Dogmatörténet</i> , Szentendre				

- Bengt Haeglund, *Geschichte der Theologie*, Berlin, E.V.
- Louis Berkhof, *The History of Christian Doctrines*, Grand Rapids, Mich. 1988.
- Bernhard Lohse, *A Short History of Christian Doctrine*, Fortress, Philadelphia, 1985.
- Órigenész, *Kelsoosz ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.
- Szent Ágoston, *Vallomásai*
- Szent Ágoston, *Isten városáról I-IV.*

HT DOERV20 - DOGMATÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV14 – Dogmatörténet I.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A humanizmus jelentősége, teológiája és antropológiája, elő-reformáció				
2. A reformáció teológiája I. (Luther)				
3. A reformáció teológiája II. (Melancton, Zwingli)				
4. A reformáció teológiája III. (Kálvin I.)				
5. A reformáció teológiája IV. (Kálvin II.)				
6. A protestáns ortodoxia				
7. <i>I. Zárthelyi dolgozat a fenti (1-6.) anyagból</i>				
8. A felvilágosodás és a XVIII. század teológiája				
9. A XIX. századi liberális teológia I. (Schleiermacher)				
10. A XIX. századi liberális teológia II. (Ritschl)				
11. A XX. század teológiája I. (neo-ortodoxia és belső vitái: Barth, Brunner)				
12. A XX. század teológiája II. (Bonhoeffer, Tillich, Moltmann)				
13. <i>II. Zárthelyi dolgozat a fenti (8-12.) anyagból</i>				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról				
Kötelező irodalom:				
▪ T. Lane: <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i> . Budapest, 2001				
▪ A. E. McGrath: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> . Budapest, 1995				
▪ J. Hill: <i>A keresztyén gondolkodás története</i> . Budapest, 2000				
▪ Kálvin János: <i>A keresztyén vallás rendszere I-II.</i> Pápa, 1909-1910				
Ajánlott irodalom:				
▪ M.E. Osterhaven: <i>Az egyház hite. Történeti fejlődés ref. szempontból</i> . Budapest, 1995				
▪ Bernhard Lohse: <i>A Short History of Christian Doctrine</i> . Philadelphia, 1985				
▪ Karlmann Beyschlag: <i>Grundriss der Dogmengeschichte I-III</i> . Darmstadt, 1982				
▪ <i>Handbuch der Dogmen- und Theologiegeschichte I-III</i> . Göttingen, 1999				
▪ Wilhelm Niesel: <i>Kálvin teológiája</i> . Budapest, 1998				
▪ Friedrich Wilhelm Kantzenbach: <i>Teológiai irányzatok</i> . Budapest, 1996				
▪ Heinz Zahrnt: <i>Az Isten-kérdés. Protestáns teológia a XX. században</i> . Budapest, 1997				
▪ Gerhard Ebeling: <i>Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába</i> . Budapest, 1997				
▪ Eugenio Garin: <i>Reneszánsz és műveltség</i> . Budapest, 1988				

HT FILRV30 - BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy proedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb koraszakkaival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel Részvétel a forrásirodalom feldolgozásában				
Kötelező irodalom:				
Kötelező:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o. ▪ Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993. 				
Kötelező forrásirodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre: <ul style="list-style-type: none"> - 21-24.old. Hérakleitosz B1 - 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b. - 78-82.old. Arisztotelész, Politika III,1,6,7. fejezet. - 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11;8,19. 9-22. - 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet. - 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek) - 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet) - 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet). - 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról. - 301-304.H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet) - 325-332. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet) 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A hallgatói érdeklődésnek megfelelően az órán kerül kiadásra. 				

HT ETRRV50 - EGYHÁZTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Vizsgálja hogyan engedelmesskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az ösgyülekezettől a reformációig				

1. Az egyháztörténet írása, tárgya, módszere; az egyháztörténet helye a teológiai stúdiók között
2. A keresztyénség létrejötte, gyülekezeti élet: hit, kultusz, szervezet, hierarchia
3. Harc a vallásszabadságért; keresztyénüldözések, keresztyénség terjedése
4. A keresztyén erkölcs, egyházfegyelem az V. századig. A szerzetesi életforma kialakulása
5. Nursiai Benedek – forráselemzés
6. A pápaság megerősödése, kapcsolata a frank uralkodókkal
7. A pápaság és az uralkodók harca III. Ince pápáig, keresztes-hadjáratok a reformációig
8. Az előreformáció szükségessége, a pápaság avignon-i fogsága, reformzsinatok, Wycklif, Husz
9. A házi írásbeli dolgozat - egy-egy adott témában – megbeszélése, értékelése
10. A reformáció kiváltó okai, Luther élete és reformátorrá válása, 95 tétel (forráselemzés)
11. Harc a reformáció elfogadásáért az egyházi, a világi méltóságokkal és a tévtanítókkal
12. Luther dogmatikai vitái, Margburgi Kollokvium
13. Helvét reformáció – Zwingli, a 67 tétel tanulmányozása
14. Zwingli teológiája, berni disputa és úrvacsora vita. Bullinger élete és munkája, Consensus Tigurinus, I. és II. Helvét Hitvallás.
15. Összefoglalás: a lutheri és a svájci reformáció eredményei, hatásai

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés és egy adott téma rövid, házi, írásbeli kidolgozása

Kötelező irodalom:

- Révész I. - Segesváry L., Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen, 1936. (reprint 1991)
- Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.
- Karl Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest, Osiris, 2000.
- Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
- Diarmaid MacCulloch, A reformáció története, ford. Varga Benjámin, Bp. Európa, 2011. 1255
- A kezdetektől a reformációig, szerk.: Dienes-Misák, Sárospatak 2007. 146.
- A reformáció, szerk.: Dienes Dénes, Sárospatak, 2008. 191.
- Ulrich Gabler, Huldrych Zwingli, Kálvin Kiadó, 2008. 186.

Ajánlott irodalom:

- Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
- Baur, F. C., A keresztyén egyház a IV. V. VI. századokban, Bp. 1879.
- Baur, F. C., A középkori keresztyén egyház, Bp. 1882.
- Szent Ágoston vallomásai, Bp. 1975. Ecclesia
- Augustinus, Isten városáról. I-II. Bp. 1942, 1943.
- Canterbury Szent Anzelm, Filozófiai és teológiai művek I., Bp. Osiris, 2001.
- Henry Chadwick, A korai egyház, Bp. Osiris, 2003.
- Bárczay Gy., Augustinus történetfilozófiája, é.n.
- Szent Ágoston, A keresztyén tanításról, Bp. 1944 Szent István Társulat
- Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth
- Corona Bamberg, Az emberség ára, Eisenstadt, 1974.
- Harnack, A., A szerzetesség ideáljai és története, Bp. 1911.
- Adolf von Harnack, A keresztyénség lényege, Bp. Osiris, 2000.
- Louis Charpentier, A templomos lovagok titkai, Bp. 1992.
- Vanyó L., Az ókeresztény egyház és irodalma, Bp. 1988. Szent István Társulat
- Vanyó L., Legyetek tökéletesek...
- Timkó I., Keleti keresztyénség, keleti egyházak, Bp. 1983.
- Beda Venerabilis, English Church, Edinburgh, 1955.
- Louis Bréhier, Bizánc tündöklése és hanyatlása, Bp. Bizantológiai Intézeti Alap, 1997.
- Bozsóki Pál G., Kereszteshadjáratok, Szeged, 1995.
- Walter Zöllner, A keresztes háborúk története, Bp. 1980.
- Frantisek Palacky, A huszitizmus története, Bp. Európa, 1984. 726
- Marczali H., A reformáció kora, Budapest, 1901
- Masznyik E., szerk. Luther Márton egyházreformáló iratai, Pozsony, 1905
- Wiczián D., Luther előadói munkássága, Budapest, 1930
- R. Friedenthal, Luther élete és kora, Budapest, Gondolat, 1977
- Erdős J., Zwingli Ulrich élete és reformátori működése főbb vonásokban, Debrecen, 1884

- Benke I., Zwingli Ulrich élete és a helvét reformáció megalapítása, Sepsi-Szentgyörgy, 1884
- Soós B., Zwingli Ulrich küzdelme a római katolikus egyház ellen 1519-1524, Debrecen, 1935
- Zwingli, Comentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata, Kálvin János Társaság, Budapest, 1999 (reprint)
- Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907
- Szántó K., „A reformáció története” A katolikus egyház története, Budapest, 1983
- O. Chadwick, A reformáció, Osiris, Budapest, 1997
- A korszak egyéb forráskiadványai

HT ETRRV51 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV50 – Egyetemes egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Vizsgálja Hogyan engedelmessékedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A reformáció kora: Kálvin János				
1. A XV-XVI. századi egyházi és társadalmi viszonya, és szellemi irányzatai				
2. Kálvin ifjúkora, megtérése, reformátorrá válása				
3. Kálvin első genfi tartózkodása				
4. Confessio De Foy szerepe, Kálvin harcai a városvezetéssel, teológiai vitái				
5. Az új egyházszervezet, istentiszteleti rendtartás, egyházfegyelem megteremtése, exilium				
6. Strassbourg 1538-41				
7. Újra Genfben 1541-től				
8. Ordonances Ecclésiastiques				
9. Az egyház feladata, szolgálatai				
10. Consensus Tigurinus, sákramentumok a reformátoroknál				
11. Az Institutio kiadásai, és reformátori tanai				
12. Egyház és állam kapcsolata				
13. Tridenti Zsinat és határozatainak cáfolata				
14. Kálvin és Servet, részletek Sütő: Csillag a máglyán című drámájából				
15. Kálvin teológiájának, munkájának jelentősége, hatása az egyházi és társadalmi életre				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Forráselemzés				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
▪ Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932.				
▪ Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.				
▪ Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.				
▪ Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Budapest, 1994.				
▪ McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.				
▪ Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998.				
▪ W. v Spijker, Kálvin élete és teológiája, Kálvin Kiadó, Budapest, 2003				
▪ Fazakas S. szerk.: Kálvin időszerűsége, Bp. Kálvin Kiadó, 2009.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
▪ Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.				
▪ Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth				
▪ Révész I., Kálvin élete és a kálvinizmus, Debrecen, 1909				

- Pruzsinszky P., Kálvin János, Pápa, 1909
- Sebestyén J., A kálvinizmus és a kultúra, Bp. 1943.
- Szénási S., Kálvin emberi arca, Bp. 1986.
- Tamkó K., Egyháztörténelmi olvasmányok, Debrecen, 1907.
- Szántó K., „A reformáció története”, in: A katolikus egyház története, Bp. 1983.
- Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, Kálvin hermeneutikája, Kálvin Kiadó, Bp. 1997.
- O. Chadwick, A reformáció, Bp. Osiris, 1998.
- Márk Ferenc, A genfi főiskola, Prot. Sz. 1907.
- Bartók György, Kálvin, mint nevelő, Prot. Sz. 1909
- Gyökössi Endre, A lelkigondozó Kálvin, Bp. 1996.
- Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932.
- Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
- Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Bp. 1994.
- McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.
- Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Bp. 1998.

c.) Gyakorlati sáv

HT GYKGV67 - EKKLEZIASZTIKA (EGYHÁZISMERET)				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben. A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy. A hallgatónak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni. Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.				
1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)				
2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története				
3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege				
4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata				
5. Egyházunk diakóniája és missziója				
6. A gyülekezet teológiai és ekkleziasztikai szempontból				
7. A presbitérium munkája				
8. A gyülekezeti éneklés helyzete				
9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben				
10. Egyház és iskolaügy				
11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”				
12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben				
Évközi tanulmányi követelmények:				

Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nagy István: A magyar református ekkleziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003 ▪ Imre Lajos: Ekkleziasztika, 1941 ▪ Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000 ▪ Douglass: Új reformáció Budapest 2002 ▪ Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005 ▪ Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006. ▪ Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005
Ajánlott irodalom:

HT VPPGV44 - PASZTORÁLPSZICHOLOGIA				
Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjeik) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozóval, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mi a pasztorálpszichológia? 2. A pszichoterápia és a lelkigondozás kapcsolata 3. Mit tanulhatunk a mélylélektantól? 4. Mit tanulhatunk a humanista pszichoterápiától? 5. Mit tanulhatunk a logoterápiás pszichoterápiától? 6. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei 7. A lelkigondozó személye a pasztorálpszichológia szemléletében 8. A segítség pasztorálpszichológiai szemlélete 9. A beszélgetés vezetése 10. Villámbeszélgetések 11. A hit szimbólumai a lelkigondozás folyamatában 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003. ▪ Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás). ▪ Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992. ▪ Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003. ▪ Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999. ▪ Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás) ▪ Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997. ▪ Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002. 				

- Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn, 2004.
- Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen, 2003.
- Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
- Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen, 1999.
- Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München, 1988.
- Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn, 2000.
- Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
- Ziemer, Jürgen: Seelsorgelehre, 2. Aufl., Göttingen, 2004.

HT VPPGV45 - PÁSZTORÁLPSZICHOLOGIAI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV44 - Pasztorálpszichológia	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Zh, a gyakorlat, az olvasónapló és a verbatim-elemzés értékelése ötfokú skálán
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A lelkigondozást, a lekipásztori szolgálat egyik legszebb feladatát és lehetőségét nem lehet csupán elméletből megtanulni. A hallgatók – klinikai lelkigondozó által felügyelt – kórházban végzett gyakorlatát kísérő tanegység célja a gyakorlati lelkigondozás különböző szituációiban szerzett tapasztalatok feldolgozása, az ezzel kapcsolatos ismeretek reflektálása és bővítése, a hallgatók önismeretének és lelkigondozói kompetenciájának fejlesztése a gyakorlatban szerzett tapasztalatok figyelembevételével. Ezen célok elérését a klinikai gyakorlat mellett a kiscsoportos feltáró-elemző munka hivatott elősegíteni.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
1. Lelkigondozás a kórházban 2. A lelkigondozói beszélgetés kezdete, íve és vége 3. A verbatim és elemzése 4. Lelkigondozói beszélgetések elemzése				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Zárthelyi dolgozat megírása (anyaga: Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992), olvasónapló készítése (anyaga: Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest 2009). Rendszeres lelkigondozói beszélgetés-vezetés (/esetleg blokkosított/ kórházi gyakorlaton); verbatim-készítés; csoportos beszélgetés-elemzés; egyéni verbatim-elemzés.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009. ▪ Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999. ▪ Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997. ▪ Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002. ▪ Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006. ▪ Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009. ▪ Piper, Hans-Christoph: Beszélgetés-elemzések, Debrecen, 1998. ▪ Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000. ▪ Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992. 				

HT VPPGV57 - EGYHÁZI ÉS GYÜLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Dr. Tomka János	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hittanoktató üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor töltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálta lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezetek istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatosan, melyről írásos beszámolót készítenek.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyház mint communio sanctorum 2. Hitmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben 3. A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése 4. Hallgatói beszámolók 5. A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái 6. A prédikáció mint kommunikáció 7. Meditáció és imádság 8. Hallgatói beszámolók 9. A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai 10. Valláspedagógiai kommunikáció 11. Hallgatói beszámolók 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hospitálási jegyzőkönyv beadása ▪ Zárthelyi dolgozat 				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999. ▪ F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999. ▪ Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992. ▪ J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003. ▪ Hézser G., Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ R. Otto, A szent, Bp. 1997. ▪ F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002. ▪ W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004. ▪ K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994. ▪ J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004. ▪ R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995. ▪ M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004. 				

HT GYKGV65 - BESZÉDTECHNIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy	Meghirdetés	Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

	besorolása: kötelező	féléve: ősz	magyar	Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Montágh Imre: Tiszta beszéd 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus 				

HT GYKGV66 - BESZÉDTECHNIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása.				
Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.				
Kötelező irodalom:				

▪ Montágh Imre: Tiszta beszéd
Ajánlott irodalom:
▪ Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus

HT BTHBV64 - PROSZEMINÁRIUM				
Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A prosezeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtározás és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A teológiai tudományok rendszere 2. A teológiai tudományok segédtudományai 3. Tanulásmódszertan A 4. Tanulásmódszertan B 5. Könyvtárismeret 6. Könyvtárhasználat 7. Írásbeli munkák 8. A szemináriumi dolgozat 9. A TDK dolgozat 10. A szakdolgozat 11. Tudományos írások műfajai 12. ZH 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív órai munka + zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába (Budapest: Osiris 1995) ▪ Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Budapest: Kairosz 2005) ▪ Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve (Budapest: Osiris 2005) 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karner Károly: Bevezetés a teológiába (Budapest: 1954) ▪ Kocsis Elemér: Bevezetés a teológiába (Debrecen. 1979) ▪ Horváth Tibor-Papp István: Könyvtárosok kézikönyve 1-5 (Budapest: Osiris 1999-2003) 				

Szakmai törzsmodul (TEO) I.

a.) Bibliai sáv

HT BTHBV54 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengeller József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

			III.	
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra) 2. Az államiság előtti Izrael 3. Izrael és Júda királyságai 4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszíria, Babilon, Perzsia) 5. Restauráció (Fogság és visszatérés) 6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991. ▪ Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991. ▪ Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983. ▪ Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003. ▪ Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffield, 1993. ▪ Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987. ▪ Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969. ▪ Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983. ▪ Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986. ▪ Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985. ▪ Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973. ▪ Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991. ▪ Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o. ▪ Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985. ▪ Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998. ▪ McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999. ▪ Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954. ▪ Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o. ▪ Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992. 				

HT BTHBV55 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV51 – Bibliaismeret 2. HT BTHBV54 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal Izrael történetének hellenisztikus és római kori történelmét. Azt a közeget, melyben az ószövetségi kánon kialakult, illetve amelyben az Újszövetség eseményei játszódtak. Ennek				

során betekintést nyerhetnek a hellenisztikus birodalmak, és a római birodalom működésébe, szellemi közegébe. Részletesen vizsgálhatják a zsidóságon belül kialakuló vallási irányvonalak eredőit és küzdelmeit. A korabeli szövegek megismerésével összehasonlíthatják a bibliai és nem bibliai szerzők szociológiai és politikai hátterét.	
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. A hellenisztikus kor nagypolitikai eseményei 2. A hellenizmus és judaizmus találkozásának politikai hatásai 3. A makkabeus felkelés és a hamóneus királyság 4. A Római birodalom és Izrael 5. Heródes és utódai 6. A keresztyénség megjelenése 7. Az 1. zsidó háború és hatása zsidókra és keresztyénekre 8. A Bar-Kochba felkelés 	
Évközi tanulmányi követelmények:	
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből	
Kötelező irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Karasszon István (1991) <i>Izrael története</i> (jegyzet) Budapest ▪ H. Jagersma (1991) <i>Izrael története 2.</i> Budapest 	
Ajánlott irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H.H. Ben-Sasson (1969) <i>A History of the Jewish People</i>, London ▪ J. Allerhand (1987) <i>A zsidóság története</i>, Budapest ▪ E. Fergusson (1999) <i>A keresztyénség bölcsője</i> Budapest, Osiris ▪ S. Schwartz (2001) <i>Imperialism and Jewish Society, 200 B:C:E: to 640 C:E.</i> Princeton ▪ E. Haag (2003) <i>Das Hellenistische Zeitalter</i> Stuttgart, Kohlhammer 	

HT ÓSZBV16 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV54 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának hátterén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva. 				
Ajánlott irodalom:				

HT ÓSZBV17 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZBV16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium

	kötelező	tavaszi	Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				
Ajánlott irodalom:				

HT ÚSZBV36 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV55 – Bibliai kortörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész szakon teljesítendőek, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.				
1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom				
2-13. hét: Exegézis				
14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az előadásokon.				
Olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján).				
(Az olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak.)				
A vizsga részét képezi Bolyki János: <i>Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái</i> című tankönyvéből <i>Az újszövetségi írásmagyarázat módszerei</i> alfejezet (49-89. old.)				
Kötelező irodalom:				
▪ Kommentárok magyar és idegen nyelven				
Ajánlott irodalom:				

HT ÚSZBV37 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.
--

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBV36 – Újszövetségi írásmagyarázat 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szószedet, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az igehirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom 2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
▪ További kommentárok magyar és idegen nyelven				

b.) Rendszeres sáv

HT DOERV13 - DOGMATIKA PROLEGOMENA				
Tantárgy felelőse: Dr. Szűcs Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV10 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy célja a rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel, a református dogmatika alapelveivel.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Témaismertetés: 1. A dogma, hitvallás, herezis fogalma, szerepe. TKSZ: 195-218, 119-123,126-137. BKD: 20-24, McGB: 144-147 2. A dogmatika fogalma és feladata. TKSZ 219-222, 110-115,137-155. BKD: 9-14 3. Tudományos eszközök és módszerek a dogmatikában. TKSZ 222-241, 115-118. McGB: 135-142 4. A dogmatika helye a teológiai tudományok között. TKSZ 242-250. MCGB: 176-181. 5. Zh. a felsorolt anyagból, valamint a terminológia 6.6 anyagával bezárólag (292-302 o.). 6. Isten kijelentése. TKSZ 251-268, 156-169. McGB: 394-405. 7. Az Ige hármas alakja és a Sola Scriptura elv. TKSZ 269-287, 70-94, 166-172, 174-179. McGB:148-170. 8. Az Írás magyarázása és a hirdetett Ige. TKSZ 288-291, 95-109, 173-174, 179-181, McGB: 170-174, 181-183.				

9. A kijelentésre válaszoló hit. BKD: 14-29.
10. Második Zh. (6-9), valamint a terminológia 6.7-6.10 (302-310 o.)
Évközi tanulmányi követelmények:
2 zárthelyi dolgozat
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Török-Kocsis-Szűcs, <i>Dogmatikai prolegomena</i>, Budapest, 2000 (TKSZ) ▪ Bart Károly, <i>Kis dogmatika</i>, Budapest, é.n. (Ford: Pilder Mária) (BKD) ▪ Alister McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>, Budapest, 1995 (McGB)
Ajánlott irodalom:

HT DOERV16 – DOGMATIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV13 – Dogmatika prolegomena HT DOERV20 – Dogmatörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerzi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika 2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák 3. A teremtő és gondviselő Isten 4. A láthatatlan világ és az ember 5. Jézus Krisztus személye 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barth Károly: <i>Kis dogmatika</i>. Budapest, é.n. ▪ Jan Milich Lochman: <i>Az Apostoli Hitvallás</i>. Budapest, 1995. ▪ Sebestyén Jenő: <i>Református dogmatika</i>. Gödöllő, 1994. ▪ Alister McGrath: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995. ▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Amsterdam, 1985. ▪ Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i>. Budapest, 1995. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ M. Eugene Osterhaven: <i>Az egyház hite</i>. Budapest, 1995. ▪ Otto Weber: <i>Grundlagen der Dogmatik</i>. 1-2. Band. Berlin, 1969. ▪ Paul Tillich: <i>Rendszeres teológia</i>. Budapest, 1996. ▪ Millard J. Erickson: <i>Christian Theology</i>. Grand Rapids, 1994. 				

HT DOERV17 – DOGMATIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV16 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

			VI.	
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világról.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szótériológia. Krisztus váltságműve értünk. 2. Az engedelmesség, szenvedés kereszt 3. A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel 4. Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés 5. Megtérés, újjászületés 6. A Szentlélek személye és munkája 7. Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása 8. A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem 9. Az egyház szolgálói, a kálvini négyes rend 10. A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok 11. Eszkhatológia 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barth Károly: Kis dogmatika, Budapest, é.n. ▪ Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás, Budapest, 1995. ▪ Sebestyén Jenő: Református dogmatika, Gödöllő, 1994. ▪ Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába, Budapest, 1995. ▪ Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985. ▪ Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. ▪ Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962. ▪ John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977. ▪ Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994. ▪ Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966. ▪ Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkhatológia. Budapest, 2001. ▪ Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990. ▪ Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n. 				

HT ETRRV54 - MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A magyarság keresztyénné válásának megismerése, a keresztyén kultúra hatásának fokozatos beépülése és hatásának megértése, a keresztyén egyház szervezetének kialakítása, majd alakulása. A reformáció szükségességének, okainak feltárása, európai összefüggéseinek a magyarországi reformáció folyamatának, jelentősebb alakjainak megismerése, a magyar művelődésre gyakorolt hatásának megértése. A reformáció mellékágainak magyarországi megjelenése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A keresztyénség és magyarság: a magyarság keresztyénné válása, a keresztyén egyház megszervezése és				

helyzete Magyarországon a középkor folyamán.
2. A magyarországi reformáció előzményei és gyökerei: a római katolikus egyház állapota Magyarországon a XV. században és a XVI. század elején, a reneszánsz és a humanizmus Magyarországon, a ferences rend obszerváns ágának tevékenysége Magyarországon a XV. és XVI. században, a huszitizmus Magyarországon, a Dózsa-féle parasztháború „ideológiája”, mindezek hatása, jelentősége a magyarországi reformáció előkészítésében, majd terjedésére.
3. A reformáció Magyarországon a mohácsi csatavesztés előtt.
4. Mohács és a reformáció: a „mohácsi vész” (csatavesztés) hatása a reformációra; „szemléletváltás”, a reformáció terjedése a királyi Magyarországon.
5. A reformáció helyzete, terjedése a török hódoltságban.
6. A reformáció terjedése, helyzete Erdélyben.
7. A reformáció terjesztői és pártfogói: a „ius patronatus” fogalma, tartalma és jelentősége, hatása a reformáció terjesztésében-terjedésében.
8. A reformáció teológiai-hitvallási irányai I.: a keresztyén humanizmus, a „wittenbergi”, Luther-Melanchthon-i („evangélikus”) irányzat; Dévai (Bíró) Mátyás, Ozorai Imre, Gálszécsi István, Sztárai Mihály, Stöckel Lénárt, Bornemisza Péter, Huszár Gál, stb.
9. A reformáció teológiai-hitvallási irányai II.: a helvét (svájci, „református”) irány megjelenése, térhódítása-elterjedése Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, stb.
10. A reformáció teológiai-hitvallási irányai III.: az anabaptisták (Fischer András), az antitrinitárius (socinianus, unitárius) irányzat jelentkezése és elterjedése Erdélyben és Magyarországon, az ellenük való küzdelem, a hitviták (nagyharsányi, budai, pécsi, debreceni, váradi disputa); Erdélyben való elismerésük; Blandrata György, Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Egri Lukács, Arany Tamás, Válaszúti György.
11. A református egyházi szervezet és az egyházalkotmány kialakulása.
12. A reformáció és az iskolaügy, iskolázás; jelentősebb protestáns (főként református iskolák); külföldi tanulmányutak (peregrináció); teológiai irodalom, bibliafordítások a reformáció századában.
13. Az állam magatartása a protestantizmussal szemben (a protestantizmus vallásügyi és közjogi helyzetének alakulása) a reformáció századában a királyi Magyarországon és Erdélyben.
Évközi tanulmányi követelmények:
Óralátogatás
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907). ▪ Révész Imre: Magyar református egyháztörténet I. 1520 tájától 1608-ig (Debrecen, 1938., Református Egyházi Könyvtár XX.); ▪ Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig (Bp. 1922, reprint 1986); ▪ Zoványi Jenő: A magyar protestantizmus 1565-től 1600-ig (Bp. 1977); ▪ Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985); ▪ Egyháztörténet 1. (Szerk. Tóth Kása István, Tókéczky László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.); ▪ Dienes Dénes: A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt (Sárospatak, 1992, 2. átdolg. kiad. 2001.)

HT ETRRV55 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV54 – Magyar egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A reformáció elterjedési csúcspontjának, valamint a római egyház protestantizmus elleni küzdelmének megismerése, az ellenreformáció XVII-XVIII. századi küzdelmeinek áttekintése. Annak külső és belső vonulataival, mind a protestáns, mind a római egyház helyzetének alapos megismerésével. A magyar ellenreformáció megvizsgálása a környező országok és az európai helyzet szemszögéből.				

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Protestantizmus ereje teljében. A XVII. század elejének állapota. Bocskai István szabadságharca és annak következményei (1608. évi törvények). 2. A kezdeti harcok a protestantizmus megtörésére. II. Mátyás uralkodásának visszássága, elnyomás a törvények ellenében. 3. Protestáns egyházszervezet. A két evangéliumi egyház szuperintendenciáinak megszerveződése, presbitériumok, egyházmegyei és egyházkerületi testületek kialakulása. 4. Pázmány Péter ellenreformációs tevékenysége. A katolikus belső megújulás jelei és eredményei a XVII. század első felében. 5. Bethlen Gábor beavatkozásai a magyar protestantizmus érdekében. Hadjáratai, békekötései. Igyekezete a magyar nemzeti királyság létrehozására. 6. Erdély önálló egyházi fejlődése Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemsége idején. Rákóczi György hadjárata és a linzi béke. Annak törvénybeiktatása, illetve a meghozott törvények hatása. 7. Uralkodói magatartás a XVII. században az ellenreformáció szolgálatában. II. és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót tevékenysége. A római egyház támogatása a törvények megszegésével. 8. Az ellenreformáció megerősödése a XVII. század második felében. Az alkalmazott módszerek: főúri áttérítések, jezsuiták tevékenysége, erőszak. 9. A gyászévtized és a gályarabság. A protestantizmus történetének legkomorabb időszaka. Lezárása az 1681. évi soproni országgyűlés. 10. Thököly Imre mozgalma és a török elleni harc. Ezeknek hatása az egyházak életében. 11. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a szatmári béke. Az utolsó vallási színezetű szabadságmozgalom a Habsburg hatalom ellen. 12. III. Károly törekvései a protestantizmus visszaszorítása érdekében. Rendeletei, a Resolutiok. 13. Mária Terézia és az ellenreformáció utolsó erőfeszítései. 14. II. József, II. Lipót és az ellenreformáció korának lezáródása. A Türelmi Rendelet és annak hatása a protestáns egyházak életére. 15. Protestáns iskolarendszer az ellenreformáció korában. 	
Évközi tanulmányi követelmények:	
Óralátogatás	
Kötelező irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zsilinszky Mihály: A magyarországi protestáns egyház története (Bp. 1907) ▪ Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp.1949. Reprint Sárospatak 1995.) ▪ Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985) ▪ Egyháztörténet 1-2. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.) ▪ Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2004.) ▪ Nagy Géza: A református egyház története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2008.) 	
Ajánlott irodalom:	

HT ETRRV56 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV55 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A XIX. századi Európa politikai és vallási küzdelmeinek a magyarországgal való összefüggésének bemutatása, megértése, a magyarság és a protestantizmus érdekeinek világossá tétele. Új egyházi lehetőségek a dualizmus korában, majd az I. világháború egyházakra gyakorolt hatásának bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása, egyház- és valláspolitikája; a római katolikus restaurációs törekvések és a				

<p>protestantizmus elleni támadások megújulása.</p> <p>2. Vallásügy a reformországgyűléseken, alkotmányos küzdelem a vallásegyenlőségért.</p> <p>3. A református és evangélikus egyházak közötti uniós-törekvések újjáéledése: a "kéri szerződés" (1830) és a "nagygeresdi egyezés" (1833).</p> <p>4. Az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc és a protestáns egyházak viszonya. Az 1848:XX. tc. előzményei, tartalma és jelentősége.</p> <p>5. A szabadságharc leverése; a megtorlás és az elnyomás (abszolutizmus) kora: a provizorium, a Bach-korszak, a "protestáns pátens" és az ellene való védekezés és küzdelem, a "protestáns pátens" visszavonása, az "Októberi Diploma", az 1867. évi május 15-i rendelet.</p> <p>6. A protestáns (református) iskolaügy és iskolák helyzete az abszolutizmus korában; a pesti református (közös protestáns) főiskola és gimnázium.</p> <p>7. A kiegyezés előzményei, tartalma, vallásügyi és egyházpolitikai jelentősége, valamint hatása a magyarországi protestantizmusra, a magyarországi protestantizmus közjogi helyzete a dualizmus korában, az áttérések, a vegyes házasság és az abból származó gyermekek vallása, az "elkeresztelések", az "egyházpolitikai törvények", a tábori lelkészség, küzdelem a vallásegyenlőségért.</p> <p>8. A közoktatásügy a dualizmus korában; a "népiskolai törvény" és a református iskolaügy, Eötvös József oktatás- és iskolapolitikája és a református művelődés- és neveléspolitikája, kollégiumaink helyzete, élete és jelentősége a dualizmus korában, a külföldi (protestáns) tanulmányutak (peregrináció) a XIX. században.</p> <p>9. A református egyház belső (szervezeti) élete a dualizmus korában; az 1881. évi debreceni zsinat és előzményei, az új egyházalkotmány, a szervezetenként "egységes református egyház", a "közalap" (domestica), a nyugdíjintézet, özvegy- és árvaegylet.</p> <p>10. Ideológiák és teológiai irányzatok a dualizmus korában, és ezek hatása a magyarországi protestantizmus (református egyház) életére és munkájára: szabadelvű irányzatok: racionalizmus, liberalizmus, nacionalizmus (ide értve a pánszlávizmust is), új ortodoxia, a Magyar Protestáns Egylet és az "új-ortodoxia" küzdelme (Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Ballagi-Filó vita), a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, az "ébresztő teológia", a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelősége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt.</p> <p>11. Kísérlet a katolikus-protestáns reunióra, valamint a református-evangélikus uniós törekvések újabb fejleményei.</p> <p>12. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).</p> <p>13. A "szekták" ("kisegyházak") és keletkezésük okai, történetük alakulása, a református egyház viszonya a szektákhoz, és "szektakérdéshez".</p> <p>14. Az I. világháború és a református egyház.</p>
Évközi tanulmányi követelmények:
Óralátogatás
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zsilinszky Mihály: A magyarországi protestáns egyház története (Bp. 1907) ▪ Bíró Sándor - Bucsay Mihály - Tóth Endre - Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949) ▪ Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Révész Imre [ifj.]: Révész Imre élete 1826-1881 (Debrecen, 1926)

c.) Katechetikai sáv

HT VPPGV40 – KATECHETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV50 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

			II.	
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A katechetika tárgya a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmai. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A gyülekezet pedagógiai feladatai 2. Gyermek a családban 3. Nevelői attitűdök 4. Nehézségek a családi nevelésben 5. A konfirmáció története és aktuális problémái 6. A konfirmációi oktatás tartalma 7. A konfirmációi oktatás módszertana 8. Az ifjúság vallásossága 9. Csoportmódszerek az ifjúsági munkában 10. A felnőttoktatás alkalmai a gyülekezetben 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat: F. J. Mönks – A.M. Knoers, Fejlődéslelektan, Budapest 2004. c. könyv tartalmi ismeretének a felmérésére.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imre Lajos, Katechetika, Bp. 1941. ▪ Enyedy Andor, A magyar református kátéirodalom, Budapest, 1928. ▪ Farkas Ignác, Katechetikai alapvetés, Csikesz Sándor emlékkönyv 3. ▪ Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3. ▪ Dr. Gyökössy Endre, Hogyan tartsunk gyermekbibliaórát, Budapest 1992. ▪ Dr. Gyökössy Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39. ▪ Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet) 				
Ajánlott irodalom:				

HT VPPGV52 - KATECHETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV40 – Katechetika 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Katechetika 1.-ben elméleti szinten megismert eljárási módok és módszerek műhelymunkaszerű kipróbálása mintaanyag kidolgozásával az egyes korosztályok számára. Egyéni, valamint csoportmunkával, s az eredmények reflektálásával fejlesztjük a hallgatók készségét tartalmi blokkok, ill. egész éves tanmenetek megtervezésére, az életkor-adekvát feldolgozási módok, tanítási módszerek és eszközök megtalálására, valamint az egyes foglalkozások szakszerű előkészítésére és szervezésére. Ebben a tanegységben biztosítunk helyet a katechézis történetének az áttekintésére az egyháztörténet kezdetétől napjainkig.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A keresztyén katechézis története a kezdetektől a reformációig 2. A reformáció hagyományai a katechézisben 3. Új fejlemények a XX. században 4. A magyar református katechézis története 5. Fiatal szülők „szeminárium” a keresztyén nevelésről 				

6. Gyermekestentiszteleti munkaterv és egy foglalkozás előkészítése
7. A konfirmandusokkal folyó munka módszerei és egy óraterv kidolgozása
8. Ifjúsági csendeshét megtervezése
9. Bibliaiskola tartalmi és módszertani terve
10. Beteg- és családlátogató csoport felkészítése (munkaterv)
Évközi tanulmányi követelmények:
Házi dolgozat készítése, amelyben az 5-10. témakörök közül kettő részletes kidolgozása történik meg
Kötelező irodalom:
▪ Segédkönyvek, segédanyagok
Ajánlott irodalom:

HT VPPGV41 – KATECHETIKAI GYAKORLAT 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV51 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A gyakorlati lelkipásztori munka egyik lényeges és hangsúlyos része a katechézis. A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, valamint a metodikai felkészültség fejlesztése a konkrét gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az óravázlat- és bírálatkészítés gyakorlatába				
2. A csoport, ill. a gyakorlat helyszínének megismerése				
3. Hospitálás iskolai hittanórán				
4. Gyakorlati hittanoktatói munka vegyes csoportban 3. osztályos tananyag alapján				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), hospitálás a kijelölt alkalmakon, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.				
Kötelező irodalom:				
▪ Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
▪ MRE Hit- és erkölcsstan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012.				
▪ Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.				
▪ Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2.				
▪ Gyermek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2.				
▪ Ever Kuijt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008.				
▪ Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.				
▪ MRE Hit- és erkölcsstan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012.				
▪ Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.				
▪ Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2.				
▪ Gyermek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2.				
▪ Ever Kuijt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008.				

HT VPPGV42 – KATECHETIKAI GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGV41 – Katechetikai gyakorlat 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy	Meghirdetés	Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

	besorolása: kötelező	féléve: ősz	magyar	Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, a metodikai felkészültség fejlesztése a gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, szolgálati helyzetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az óravázlat-készítés alapszabályai. A használandó módszerek és eszközök kiválasztásának modelljei, lehetőségei. A hallgatóknak lehetőségük lesz óvodai, általános iskola alsó- illetve felső tagozat, valamint középiskolás fiatalok között végzett hittanoktatói munkába betekinteni. Az adott foglalkozások témái az adott csoport tanmenetétől függően változóak, de a kurzus indulásakor ismeretesebbek lesznek a hallgatók számára.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), rendszeres hospitálás, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ld.: Ajánlott irodalom 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Kálvin Kiadó és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok. ▪ Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Budapest, 1996. ▪ Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. 				

HT HIMGV68 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Egyházi ének:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). ▪ Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása. 				
Zenetörténet:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről ▪ ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei ▪ ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit 				
Tematika:				
1. Az egyházi ének ismertetőjegyei				
2-3. Biblia és ének:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az Ószövetség tanítása az éneklésről ▪ A Zsoltárok Könyve ▪ Az Újszövetség tanítása az éneklésről 				
4. A reformátorok tanítása az éneklésről				
5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése				

7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században
8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században
9-10. A 16. századi históriás énekstílus
11-12. 16. századi egyházi énekstílus
Évközi tanulmányi követelmények:
A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 18-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.
Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:
Kívülről
5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.
Kottából
1, 2, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 101, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143.
A félév során felmondandó tételek listája:
Kívülről: 8 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:
447, 146, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 368, 162, 408. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190.
Kottából: 5 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:
402, 403, 404, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 408, 339, 244, 378.
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés</i>. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. ▪ Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. <i>Magyar Egyházzene I</i> (1993/1994), 12-17. ▪ Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. <i>Zsoltár I/4</i>. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: <i>Zsoltárok 1565</i>. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8. ▪ „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. <i>ReZeM</i> 1993. 7-12, 33-35. (47-52). ▪ Bourgeois, Loys: <i>A muzsika igaz útja</i>. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65-68.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés</i>. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről</i>. Kálvin Kiadó, Budapest 1971. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519. ▪ Dobszay László: <i>A magyar népének I</i>. Veszprém 1995. ▪ Dobszay László: <i>A magyar egyházzenetörténet forrásai</i>. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság] ▪ Luther Márton: A muzsika dicsérete. <i>Zsoltár I/3</i>. (1994) 2-3.

HT HIMGV69 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Egyházi ének:</i>				
Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta				

intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- ismerje meg református múltunk énekeskönyveit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- szerezzon alapvető ismereteket a 16. századi német korálról
- ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit
- mélyítse el a genfi zsoltárról szerzett ismereteit
- szerezzon alapvető ismereteket a 16-17. század magyar illetve európai egyházzene történetéről

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából.

A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: Egyházi művelődésünk a magyar zenetudomány tükrében. *Theologiai Szemle* 4 (1961) 95–101. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 737-750.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve II* (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szenci Molnár Albert és a magyar zenei írásbeliség. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 436-451.
- Csomasz Tóth Kálmán: A négyszáz éves genfi zsoltár magyar tanulságai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 481-490.
- Ecsedi Zsuzsanna: Énekeskönyvünk néhány Luther-énekéről. *Magyar Egyházzene* VI. (1998/1999), 133-141.
- Csomasz Tóth Kálmán: Iskolai énekkutatás, in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541-1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 125–133.

Ajánlott irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 491-519.
- Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 778-797.
- Csomasz Tóth Kálmán: Die Melodien des Lutherliedes in Ungarn. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 10 (1968), 11–36.
- Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.
- Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Dürr, Alfred: *Das protestantische Kirchenlied im 16. und 17. Jahrhundert: Text-, musik- und theologiegeschichtliche Probleme*. Wiesbaden, Harrasowitz, 1986.
- Ecsedi Zsuzsanna: *Luther-énekek a magyar evangélikus énekeskönyvekben*. Egyházzene-doktori disszertációk, III. MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport, 2006.
- Hahn, Gerald – Henkys, Jürgen (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Gesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen (ab 2000 in Einzelheften)
- Herbst, Wolfgang (Hrsg.): *Wer ist wer im Gesangbuch? 2.*, durchgesehene und aktualisierte Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2001
- Jenny, Markus: *Luther, Zwingli, Calvin in ihren Liedern*. Zürich, Theologischer Verlag 1983.
- Mahrenholz, Christhard – Söhngen, Oskar – Schlißke, Otto (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Kirchengesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen 1990.
- Moser, Hans Joachim: *Die Melodien der Lutherlieder, Welt des Gesangbuchs*, Heft 4., Hamburg und Leipzig, 1935.
- Rößler, Martin: *Liedmacher im Gesangbuch. Liedgeschichte in Lebensbildern*. Calwer Verlag Stuttgart 2001.

- Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.
- Zahn, Johannes: *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder*, 6 Bände, Gütersloh, 1889-1893.

HT HIMGV70 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<u>Egyházi ének:</u>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). ▪ Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása. 				
<u>Zenetörténet:</u>				
1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig.				
2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzene történetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzene örökségét.				
<u>Tematika:</u>				
1. GREGORIÁN				
1.a A gregorián ének története				
1. A vértanúk kora (I-IV. század)				
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)				
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)				
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)				
1.b A gregorián ének műfajai				
1. A recitatív műfajok				
▪ Olvasó-tónusok				
▪ Ima-tónusok				
▪ Zsoltár-tónusok				
2. A neumatikus-melodikus műfajok				
▪ Zsolozsmaantifónák				
▪ Miseantifónák				
▪ A himnusz				
3. A melizmatikus műfajok				
▪ Tractus				
▪ Graduale				
▪ Responzorium prolixum				
▪ Alleluja				
▪ Offertorium				

<p>4. Új műfajok</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sequentia ▪ Tropus ▪ A liturgikus dráma ▪ A mise-ordináriumok <p>1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A mise szerkezete ▪ A zsolozsma szerkezete <p>2. GRADUÁL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A könyvek keletkezése 2. A könyvek használata 3..A legfontosabb forrásokról 4. A graduálkönyvek műfajai: <ul style="list-style-type: none"> ▪ A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus. ▪ A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulus, benedicamus, invitatórium ▪ Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció   <p>5. Kutatástörténet</p> <p>3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gregorián énekek a középkori használatban 2. Gregorián énekek a népzeneben 3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népelemek között 4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek
<p>Évközi tanulmányi követelmények:</p> <p>A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 18-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.</p> <p>Az öt félév alatt felmondandó zsolotárak:</p> <p>Kívülről 5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150</p> <p>Kottából 1, 3, 9, 16, 22, 30, 34, 35, 40, 50, 61, 74, 102, 107, 119, 125, 128, 133, 143</p> <p>A félév során felmondandó tételek listája: Kívülről: 16 db, a fenti listából választott zsolotár, valamint az alábbi dicséretek: 151, 183, 192, 233, 301, 310, 330, 373, 500. ÉE: 20, 57. EvÉK: 108. 6 db graduál-ének. Kottából: 10 db, a fenti listából választott zsolotár, valamint az alábbi dicséretek: 157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 351.</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. <i>Theológiai szemle</i> 1971. ▪ Czeglédy Sándor: Megifjodó öreg graduálok, <i>Confessio</i> 2 (1978) 4.sz. 68–78. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, <i>Református Egyház</i> 1955, 342–348. ▪ (Csomasz Tóth Kálmán:) <i>graduálok</i>. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63. ▪ Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, <i>Magyar Egyházzene</i> VIII (2000/2001), 435–438. ▪ Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). <i>Magyar Egyházzene</i> 1993/1994, 21–30. ▪ Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, <i>Zsolotár I/2</i> (1994) 9–13.
<p>Ajánlott irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Csomasz Tóth Kálmán: A 16. század magyar dallamai. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958. ▪ Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: <i>A magyar irodalom története 1600-ig</i>. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382. ▪ Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, <i>Magyar Zene</i> 1976. 119–133.

- Botta István: *Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575)*. Akadémiai Kiadó Budapest 1991.
- Czeglédy Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.
- Czeglédy Sándor: „Emberi hagyományok ostorozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.
- Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve II* (1981), 57–73.
- Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.
- Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 431–434.
- Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.
- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzenei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzenei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Fernczy Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, melly mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztetésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásoktól szorgalmatosan meg tisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbítettett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene* VII (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.
- *Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsá Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- *Huszár Gál: A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár* X/1. (2004), 6–9.
- Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- *Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra*. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.

- Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.
- Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténehez 1.* Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.
- Szendrei Janka: Első hangjegyes népénekünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet III.* Budapest 1977, 102–133.

HT HIMGV71 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Egyházi ének:</i> Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.				
<i>Zenetörténet:</i> A hallgató ismerje meg a kanció eredetű népénekeinket valamint a 17. századi énekköltés darabjait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>A 16. század magyar dallamai</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés</i>. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérvjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről</i>. Kálvi Kiadó, Budapest 1971. ▪ Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: <i>A magyar egyházi népének vázlatos története. IAH Bulletin 11. 6-31.</i> Újabb kiadása: <i>Hagyomány és haladás</i>, Budapest 2003. 778-797. ▪ Dobszay László: <i>A magyar népének I.</i> Veszprém 1995. ▪ Dobszay László: <i>A magyar egyházzenei történet forrásai</i>. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság] 				

HT HIMGV72 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 5.				
Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Egyházi ének:</i>				

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit ismerjük meg.

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

- Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.
- Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.
- Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.
- Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.
- Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbáénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.
- Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.
- Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.
- Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Ajánlott irodalom:

- Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.
- Árokháty Béla: A II. Próbáénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.
- Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.
- Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap
- Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláv református új énekeskönyv lelki képe. Bp, 1940.
- Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.
- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.
- Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 491–518.
- Csomasz Tóth Kálmán: Szőnyi Benjamin és a Szentek hegedűje aktualitása. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 519–523.
- Csáji Pál: Énekeskönyv-revizio kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.
- Czánik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.o.
- Denke Gergely: Balla Péter (1908–1984) In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.
- Dobszay László: *A magyar népének I.* Veszprém 1995.
- Fekete Csaba: Találkozás énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. *Zsoltár* 3/4 (1996) 2–14.
- Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. *Magyar Egyházzene*

3 (1995/1996) 147–154.

- Gárdonyi Zoltán Széljegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. Református Egyház XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől fogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.
- Ivánka Sámuel Őszinte szó új énekeink érdekében. *PEIL* 42 (1883) 1159. skk.
- Karácsony Sándor Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. *Zsoltár* 2/2 (1995) 2–10.
- Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 21 (1878) 1997–1207.
- Kálmán Farkas: Régi egyházi dallamainkról. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1879) 694–701.
- Pálffy Károly: Éneklésünk legbecselesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. *Református Szemle* 74 (1981) 202.
- Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. *Református Szemle* 76 (1983) 207–208.
- Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi teológiai szempontból. *Igazság és Élet* 7 (1941) 22.skk; valamint *Zsoltár* 2/1. (1995) 2–5.
- Révész Imre: *Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből*. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: *Az új énekeskönyv felé*. Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.
- Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának teológiai átvizsgálása. *Theológiai Szemle* 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk
- Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp, 1904.
- Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 47 (1904) 647. skk, 663. skk.
- Seprődi János: Seprődi válasza *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 49 (1906) 274. skk, 290. skk.
- Seprődi János–Balthazár Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. *Református Szemle* 6 (1912) 747–750.
- Szeremley Samu: *Szőnyi Benjamin és a hódmezővásárhelyiek*. Budapest, 1890.

Szakmai törzsmodul II.

a.) Bibliai sáv

HT BTHBV61 – ÓKORI VALLÁSTÖRTÉNET				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés				
2. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétiszizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai				
3. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények				
4. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése				

Évközi tanulmányi követelmények:
Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): <i>Vallástörténet</i>. Budapest. ▪ M. Eliade (1994): <i>Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III</i>. Századvég Kiadó, Budapest. ▪ = M. Eliade (2006): <i>Vallási hiedelmek és eszmék története</i> (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ R. Otto (1997): <i>A Szent</i>. Osiris Kiadó, Budapest ▪ G. van der Leeuw (2001): <i>A vallás fenomenológiája</i>. Osiris Kiadó, Budapest. ▪ Voigt Vilmos (2004): <i>A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba</i>. Timp Kiadó, Budapest.; ▪ Voigt Vilmos (2006): <i>A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba</i>. Timp Kiadó, Budapest. ▪ J. Ries (2003, szerk.): <i>A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája</i>. Typotex Kiadó, Budapest.; ▪ J. Ries (2006, szerk.): <i>A hívő ember a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásban</i>. Typotex Kiadó, Budapest. ▪ G. Widengren (1969): <i>Religionsphänomenologie</i>. De Gruyter, Berlin. ▪ D. Cupitt (én.): <i>Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője</i>. Kulturtrade Kiadó. ▪ Pais István (1988): <i>Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és strukturájához</i>. Budapest. ▪ G. J. Bellinger (1993): <i>Nagy valláskalauz</i>. Akadémia Kiadó, Budapest.; ▪ Bodrogi T. et al. (1978): <i>Mitológiai ABC</i>. Gondolat Kiadó, Budapest.; ▪ R. Graves(1985): <i>Görög mítoszok</i>. Európa Kiadó, Budapest; ▪ E. Hamilton (1992): <i>Görög és római mitológia</i>. Holnap Kiadó, Budapest.; ▪ Kerényi K. (1977): <i>Görög mitológia</i>. Gondolat Kiadó, Budapest.; ▪ H. Ringgren (1979): <i>Die Religionen des Alten Orients</i>. Göttingen.

HT BTHBV69 – ÖSSZEHASONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET				
Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel, kiadott szakirodalom feldolgozása, illetve a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig. ▪ M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o. ▪ H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók) ▪ M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997. 				
Ajánlott irodalom:				

- Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965.
- Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993.
- Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.

HT ÓSZBV18 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZBV17 – Ószövetségi írásmagyarázat 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				
Ajánlott irodalom:				

HT ÓSZBV19 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZBV18 – Ószövetségi írásmagyarázat 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
▪ A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				
Ajánlott irodalom:				

HT ÚSZBV38 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.

Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBV37 – Újszövetségi írásmagyarázat 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész szakon teljesítendőek, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. Félévenként változó perikópák görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom 2-13. hét: Exegézis 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség. Lelkész szakon: görög szószeret és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján). (A szószeret ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak.)				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
▪ Kommentárok és további szakirodalom				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				

HT ÚSZBV39 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBV38 – Újszövetségi írásmagyarázat 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szószeret, zárthelyi dolgozat, olvasónapló
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész szakon teljesítendőek, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. Félévenként változó perikópák görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait. 1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom ismertetése, ajánlása 2-13. hét: Exegézis 14-15. hét: összefoglalás, kérdések				

Évközi tanulmányi követelmények:
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség. Lelkész szakon: görög szöszedet és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; az olvasónaplóhoz való szakirodalom a tárgyleírás „Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok” pontjában található). <i>A tanegység lezárására a szorgalmi időszak utolsó három hetében kerül sor, előre meghirdetett időpontokban. A Zh alkalmával kell az olvasónaplót és a szöszedetet beadni.</i>
Kötelező irodalom:
▪ Kommentárok
Ajánlott irodalom:

HT BTHBV56 – BIBLIAI TEOLÓGIA 1. (ŐSZ.)				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Zh, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
a) egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;				
b) másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;				
c) harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek				
2. Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája				
3. Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben				
4. Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
1. Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)				
2. Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)				
Kötelező irodalom:				
▪ G. von Rad (2000, 2001): <i>Az Ószövetség teológiája I-II.</i> Osiris Kiadó, Budapest.				
Ajánlott irodalom:				
▪ Tóth Kálmán (1979): <i>Ószövetségi biblikai teológia</i> (jegyzet). Budapest.;				
▪ H. W. Wolff (2001): <i>Az Ószövetség antropológiája.</i> Harmat-PRTA, Budapest.				
▪ W. Bruegemann (1997): <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.</i> Fortress Press, Minneapolis.				
▪ R. Albertz (1992): <i>Religionsgeschichte Israels.</i> Vandenhoeck & Ruprecht				
▪ Uó. (1994): <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament.</i> Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.				
▪ James Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,</i> London, 1999				
▪ Brevard S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context,</i> London, 1985				
▪ Brevard S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments,</i> London, 1992				
▪ Hartmut Gese: <i>Zur biblischen Theologie,</i> München, 1977				
▪ W. Eichrodt (1933-39): <i>Theologie des Alten Testaments I-III.</i> Klotz Verlag, Stuttgart / <i>Old Testament Theology I-II.</i> Louisville, Kentucky.				
▪ W. H. Schmidt (1987 ⁶), <i>Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.</i> Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.				
▪ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G.				

Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHBV57 – BIBLIAI TEOLÓGIA 2. (ÓSZ.)				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV56 – Bibliai teológia 1. (Ósz.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A BTHBV56 (Bibliai Teológia 1 – Ószövetség) során megalapozott tudásanyag további tágitása. A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Nagy teológiai témák részletes elemzése:				
1. Kiválasztás				
2. Bűn és bűnbocsánat				
3. Messiás és eszkatológia				
4. Ember és a nemiség				
5. Szeretet és gyűlölet				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Két zárthelyi dolgozat (Westermann, Wolff)				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Claus Westermann (1993) <i>Az Ószövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest ▪ Hans W. Wolff (2001) <i>Az Ószövetség antropológiája</i>, Pápa-Budapest: PRTA-Harmat 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H. Gese (1977) <i>Biblische Theologie</i> München ▪ Tóth Kálmán: (1979): <i>Az Ószövetség biblika teológiája</i> (jegyzet) Budapest ▪ B. S. Childs (1985) <i>Old Testament in a Canonical Context</i>, London, SCM ▪ R. Albertz (1992). <i>Religionsgeschichte Israels</i>. Göttingen, Vandenhoeck & Rupprecht/ Uő: <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament</i> Louisville, Westminster John Knox Press ▪ W. Bruggemann (1997): <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy</i>. Minneapolis, Fortress Press ▪ E. S. Gerstemberger (2005) <i>Theologien des Alten Testaments</i>. Stuttgart, Kohlhammer ▪ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között: H.D. Preuss, W. Zimmerli, G. Von Rad, A.H.J. Gunneweg, O. Kaiser, R. Rendtorff, G. Fohrer, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit. 				

HT BTHBV58 – BIBLIAI TEOLÓGIA 3. (ÚSZ.)				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ősgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

<ol style="list-style-type: none"> 1. Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése 2. A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei 3. A bibliai teológia története és mai kérdései 4. Keresztelő János 5. Jézus Krisztus igehirdetése 6. Jézus Krisztus etikája 7. Jézus Krisztus tettei 8. Jézus Krisztus méltóságjelzői 9. Jézus Krisztus passiója és a feltámadás 10. Az ösgyülekezet és Jakab teológiája 11. Az apostoli zsinat 12. Összefoglalás, lezárás, kérdések
<p>Évközi tanulmányi követelmények:</p> <p>A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve.</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bolyki János, <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998. ▪ R. Bultmann, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Osiris Kiadó, 1998. ▪ Herczeg Pál, <i>Az Újszövetség teológiájának vázlatja</i>. Budapest: KRE, 2004. ▪ L. Goppelt, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest, 1992. ▪ E. Schweitzer, <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004
<p>Ajánlott irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Biblikus teológiai szótár</i>. Szent István Társulat, 2009. ▪ B. S. Childs, <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i>. London: SCM, 1992. ▪ Uő., <i>The New Testament as Canon</i>. Philadelphia: Fortress, 1984. ▪ J. Gnilka, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: SZIT, 2007. ▪ Herczeg Pál, <i>Krisztusról és az egyházzól szövegek</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006. ▪ S. B. Marrow, „Biblical Theology” in <i>New Catholic Encyclopedia</i>, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o. ▪ H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in <i>Anchor’s Bible Dictionary</i>, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o. ▪ K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in <i>Interpreter’s Dictionary of the Bible</i>, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o. ▪ P. Stuhlmacher, <i>Biblisches Theologie des NTs</i>. Göttingen, 1992/1999. ▪ Székely János, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT BTHBV59 – BIBLIAI TEOLÓGIA 4. (ÚSZ.)				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengeller József	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBV58 – Bibliai teológia 3. (Úsz.)	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. A második félév tárgya a páli és a jánosi irodalom, valamint az egyetemes levelek teológiája.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pál apostol személye 2. Pál krisztológiája 3. Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése 4. Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal 				

5. Keresztség, úrvacsora, Lélek és karizmák
6. Pál etikája és antropológiai fogalmai
7. A késői Páli levelek teológiája
8. János teológiája 1. Krisztológia
9. János teológiája 2. Jézus Krisztus küldetése – Paraklétosz – eszkatológia, koinónia
10. A Jánosi levelek és a jánosi kör kérdése
11. A Jelenések könyvének teológiája
12. A Zsidókhöz írt levél teológiája
13. A katolikus levelek teológiája
Évközi tanulmányi követelmények:
A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján, egy választott szakkönyv fejezeteihez kapcsolódó írott reflexiók leadása az utolsó óra előtt (a vizsgára állás feltétele)
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bolyki János, <i>Újszövetségi etika</i>. Kálvin Kiadó, 1998 ▪ R. Bultmann, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Osiris Kiadó, 1998 ▪ Herczeg Pál, <i>Az Újszövetség teológiájának vázlatja</i>. KRE, 2004 (vizsgaanyag!) ▪ L. Goppelt, <i>Az Újszövetség teológiája 2</i>. Budapest, 1992 ▪ E. Schweitzer, <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Kálvin Kiadó, 2004.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B. S. Childs, <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i>. London: SCM, 1992; ▪ Uő., <i>The New Testament as Canon</i>. Philadelphia: Fortress, 1984; ▪ J. Gnilka, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Szent István Társulat, 2007; ▪ Herczeg Pál, <i>Krisztusról és az egyházzól szölok</i>. Kálvin Kiadó, 2006; ▪ J. Jeremias, <i>Neutestamentliche Theologie</i>. Gütersloh, 1971; ▪ W. G. Kümmel, <i>Die Theologie des NTs</i>. Göttingen, 1980; ▪ E. Lohse, <i>Grundriss der neutestamentlichen Theologie</i>. Kohlhammer, 1989; ▪ L. Morris, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. KIA, 2001; ▪ W. Schmithals, <i>Theologiegeschichte des Urchristentums</i>. Kohlhammer, 1994; ▪ Strecker, <i>Theologie des NTs</i>. W. de Gruyter, 1996; ▪ P. Stuhlmacher, <i>Biblische Theologie des NTs</i>. Göttingen, 1992/1999; ▪ Székely János, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003; Wick, Peter, <i>Pál. A keresztyénység tanítója</i>. Kálvin Kiadó, 2007.

b.) Rendszeres sáv

HT DOERV18 - ETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV16 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ethosz és etika 2. Kicsoda az ember? Teológiai antropológia 3. Evangélium és törvény 4. Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat 				

5. Rendek, mandátumok és intézmények
6. I. zárthelyi dolgozat
7. A keresztyén ókor etikái
8. A skolasztika etikája
9. A reformáció etikája
10. A liberális teológiai etika
11. A 20. századi protestáns etika
12. II. zárthelyi dolgozat
Évközi tanulmányi követelmények:
Zárthelyi dolgozatok megírása
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 ▪ Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 ▪ Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993 ▪ Szathmáry Sándor: Theológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990 ▪ Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Anzenbacher, Arno: Einführung in die Ethik. Düsseldorf, 1992 ▪ Anzenbacher, Arno: Keresztény társadalometika. Budapest, 2001 ▪ Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999 ▪ Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989 ▪ Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994 ▪ Pinckaers, Servias: A keresztény erkölcszociológia forrásai. Budapest, 2001 ▪ Weber, Helmut: Általános erkölcszociológia. Budapest, 2001 ▪ Weber, Helmut: Speciális erkölcszociológia. Budapest, 2001

HT DOERV19 - ETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERV18 – Etika 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdése kerülnek szóba.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat) 2. A beszéd etikája (III. parancsolat) 3. Ünnepek és munka (IV. parancsolat) 4. A tisztelet etikája (V. parancsolat) 5. Az élet tisztelete (VI. parancsolat) 6. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat) 7. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat) 8. Hazugság, vád, ártulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat) 9. A bűnös vágy (X. parancsolat) 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 				

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 ▪ Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982 ▪ Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994 ▪ Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT FILRV31 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Írásbeli beugró (szövegfelismerés) + szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat késő ókori és középkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, előkészíteni a modern filozófia, valamint az egyes filozófiai részterületekkel (pl. vallásfilozófia, metafizika, logika) foglalkozó kurzusokat.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Platón
2. Arisztotelész
3. Sztoa
4. Újplatonizmus-Augustinus
5. Anselmus
6. Abaelardus
7. Aquinói Tamás
8. Descartes

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Platón, *Allam*, V. könyv 474d – 480a; VII. könyv 505a-519c, in: *Platón összes művei*, Budapest, Európa, 1984. II. 367-384.o.; 436-464.o.
- Platón, „Timaios”, 27 c - 47 e, *Platón összes művei*, Bp. Európa, 1984. III. kötet 324-348. Arisztotelész, *Nikomakhoszi Etika* Bp. 1987.; 1.-2.k. (5-53.o.)
- Arisztotelész: „A lélekről”, II. könyv, in: *Arisztotelész, Lélekképzőfilozófiai írások* (ford. Steiger K.) Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 35-64.
- Cicero: *Az istenek természetéről*, Budapest, Helikon, 1985. 57-95. (II. könyv, 1./1-34/88.)
- Epiktétosz: „A szabadságról”, in: *Sztoikus etikai antológia* (szerk. Steiger K.) Bp. 1983. 73-103.
- Plótinosz, "A három eredendő valóságról". In: Plótinosz, *Az egyről, a szellemről és a lélekről*, Bp. 1986. 223-240 (= in: *Bevezetés a filozófiába. Szöveggyűjtemény*/szerk. Steiger Kornél/)
- Szent Ágoston, *Vallomások* (ford. Városi István), Budapest, Gondolat, 1982., 10-11. könyv
- Anselmus: „Proszlogion”, in: *Canterbury-i Szent Anzelm, Filozófiai és teológiai művek*. Budapest, Osiris, 2001. 165-204.
- Abaelardus, *Etika* /ford. Turgonyi Zoltán/ MTA Filozófiai Intézet, (Religio könyvek), Budapest 1989
- Aquinói Tamás, *A teológia foglalatata*. I. rész, 1-3. kérdés; 12. kérdés, in: Aquinói Tamás, *Summa theologiae – A teológia foglalatata* (ford. Tudós-Takács J.), Budapest, Telosz Kiadó, 1994..
- Aquinói Tamás, *A világ örökkévalóságáról*. Ford. Borbély G., Budapest, Jósöveg, 1998.
- R. Descartes, *Elmélkedések az első filozófiáról*. Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv (25-78.o)

Ajánlott irodalom:
▪ Boros Gábor (szerk.) <i>Filozófia</i> , Akadémiai kiadó, 2007. (vonatkozó fejezetek)

HT FILRV32 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT FILRV31 – Filozófiatörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus a Filozófiatörténet I. kurzusra épül. Annak tematikáját folytatja. Célja, hogy a hallgatóságot az új és legújabbkor európai filozófiatörténetének főbb vonalaival megismertesse, egyszersmind lehetővé tegye, hogy a téma forrás és másodlagos irodalmában önállóan tájékozódni tudjanak. A kurzus a vallásfilozófia kurzus bevezetésével is használ.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A reneszánsz természet és politikai filozófiája
2. A Kartézianizmus
3. B. Spinoza és az azonosság filozófiája
4. G.W. Leibniz
5. Empírizmus és szkepticizmus
6. I. Kant és az észkritika
7. G.W.Fr. Hegel
8. S. Kierkegaard és az egzisztencia-filozófia kezdetei
9. Fr. Nietzsche
10. Martin Heidegger és az egzisztencializmus
11. L. Wittgenstein és a logikai pozitivizmus
12. K. Jaspers és a vallásos egzisztencializmus

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

- Giordano Bruno, Az okról, az elvről, és az egyről. In: G. Bruno, Két párbeszéd (ford. Szemere Samu), Budapest, 1972, 5-139.o.
- N. Machiavelli, A fejedelem (több kiadásban, több fordításban is elérhető, bármelyik jó)
- R. Descartes, Értekezés az ész helyes vezetésének és a tudományos igazság kutatásának módszeréről. In: Descartes Válogatott művei (ford. Szemere Samu), Budapest, 1980, 167-215.o.
- Spinoza, Etika V. könyv (fordította Szemere Samu), Budapest, 1979, 353-403.o.
- G.W. Leibniz, Metafizikai értekezés. In: Leibniz Válogatott művei (ford. Endreffy Zoltán és Nyíri Tamás), Budapest, 1886, 5-57.o.
- J. Locke, Értekezés az emberi értelemről (ford. Dienes Valéria), I, kötet Első könyv 23-91.o.
- I. Kant, A tiszta ész kritikája, Budapest, 1913 (reprintben), Bevezetés, 28-45.o.
- G. W. Fr. A szellem fenomenológiája (ford. Szemere Samu) Budapest, 1979, 9-47.o.
- S. Kierkegaard: Félelem és reszketés. In: S. Kirkegaard válogatott művei (ford. Dani Tivadar et al), Budapest, 1982, 266-321.o.
- Fr. Nietzsche, Így szólott Zarathustra. In: Nietzsche válogatott írásai (ford. Szabó Ede), Budapest, 1984, 219-297.o. Uő. Az antikrisztus (ford. Csejtei Dezső), Budapest, 2005.
- M. Heidegger, Lét és idő (ford. Vajda Mihály et al), Budapest, 1987, 87-106.o.
- L. Wittgenstein, Tractatus logico-philosophicus (több kiadásban hozzáférhető. Csak az órán tárgyalt problémák kerülnek számonkérésre).
- K. Jaspers, A Filozófiai hit (ford. Csejtei Dezső et al), Gödöllő, 2004, 60-91.o.

Ajánlott irodalom:

- A hallgatói igényeknek megfelelően az órán kerül kijelölésre.

HT ETRRV52 – EGYETEMES EGYHÁZTRÖTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV51 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az ellenreformációtól 1814-ig				
1. A reformáció, és vele szemben álló tanítások				
2. Római katolikus restauráció előretörése; Loyola Ignác				
3. Tridenti Zsinat				
4. Gallikanizmus, és a hugenotta háborúk a vallásszabadságért a XVI. és XVII. században				
5. A kálvini reformáció megerősödése Németalföldön, üldözések, szabadságharc, Emdeni Zsinat 1571 és a Dordrehti Zsinat végzéseinek elemzése				
6. A harminc éves háború előzményei, harcai, eredményei				
7. Német reformátusság megerősödése, anglikanizmus és puritanizmus hatása az egyház és az állam életére és kapcsolatára				
8. Stuartok, congregacionalisták, independensek; parlamentáris köztársaság				
9. A Felvilágosodás és kora – általános jellemzése				
10. A felvilágosodás hatása a nevelésre (Pestalozzi)				
11. A pietizmus általános jellemzése, kialakulásának okai				
12. Pietisták bemutatása: Spener: Pia desideria				
13. Francke és a hallei pietizmus				
14. Zinzendorf és a herrnhuti testvérközösség				
15. A württembergi és a radikális szeparatista pietisták, pietista írók, énekszerzők				
16. Puritanizmus kialakulása, jellemzői, hatása				
17. Metodizmus, angol ébredési mozgalom és a külmisszió				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Forráselemzés				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bucsay M., Az újkori egyháztörténet II. korszaka, Bp. 1970-71. ▪ Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. ▪ Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. ▪ K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Bp. 2000. Osiris ▪ Eberhard Gresch, A hugenották története, hite és hatása, Bp. 2008. Kálvin Kiadó ▪ Johannes Wallmann, A pietizmus, Bp. 2000. Kálvin Kiadó 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth ▪ Bangha B., A négyszáz éves Jézustársaság, 1940. ▪ Szabó F., Jezsuiták tegnap és ma, Róma, 1993. ▪ Loyolai Szt. Ignác lelkigyakorlatai, Bp. 1931. ▪ Jean Bauberot, Le retour des Nationale Synod in 1618 en 1619 gehouden to Dordrecht. I-II. Leiden, 1860. 1861. ▪ Czákó J., A janzenizmus. Cegléd, 1943. ▪ H. Jedin, A zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998. ▪ C. de Dalmases, Loyolai Szent Ignác, J T Mo-i Rendtartománya, Bp, 1995. ▪ Nemesszeghy E. (szerk.), Jezsuiták küldetése, Korda, Kecskemét, 1998. ▪ D. L. Fleming, Lelkigyakorlatok Szent Ignáccal, JTMR, Bp. 1999. 				

- Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
- Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth
- J. Coccejus, Summa Doctrinae de foedere et testamento Dei, Amsterdam.
- Zoványi J., A coccejanizmus története, Bp. 1890.
- Czakó J., A janzenizmus, Cegléd, 1943.
- Payr Sándor, A pietismus paedagogikája, Pozsony, 1908.
- Finánczy Ernő, Az újkori nevelés története, Könyvértékesítő Vállalat, 1986.
- Borbáth D., Francke, az árvák jótévője, Nagyvárad, é.n.
- Péterfy Sándor, Francke Ágost Hermann, Bp. 1903.
- Erdélyi János, Gróf Zinzendorf Lajos M. élete, Traktátus Sorozat
- Ifj. Dr. Szabó Aladár, A misszionárius gróf, Külmissziói füzetek
- Erdős K., Az angol puritanizmus, Derecen, 1912.
- Ralph Barton Perry, Puritanism and Democracy, New York, 1966.
- O. Piper, Recent Developments in German Protestantism, London, 1934.
- Albert Soboul, A francia forradalom, Bp. 1949.
- Francis Furet, A francia forradalom története, Osiris, Bp. 1996
- Jean Tulard, Napóleon, Osiris, Bp. 1997.

HT ETRRV53 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRV52 – Egyetemes egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A legújabb kor története 1814-től napjainkig				
1. Romantikától az I. Világháborúig, a kor jellemző történelmi, gazdasági, politikai, kulturális eseményei				
2. Szent Szövetség és kora				
3. A római katolikus egyház restaurációja, a Kúria politikája I. Vatikáni Zsinat, Bismarck és a Kulturkampf				
4. Teológiai és filozófiai gondolkodók				
5. Ébredések és ennek hatásai, Anglia, Skócia				
6. Német protestánsok a szociális helyzet megoldásáért				
7. A holland reformátusok a XIX-XX. században, egyházszakadás, új egyházak, megújulás				
8. Protestánsok helyzete Nagy-Britanniában, a liberalizmus eredménye				
9. Az egyház és a munkáskérdés Hollandiában, Svájcban és a skandináv államokban				
10. Külmisszió, A. Schweitzer, D. Livingstone				
11. Hitvalló Egyház, és a Barmeni Hitvallás				
12. Törekvések a protestáns unióért, és a zsinat-presbiteri egyházszervezetért				
13. II. Vatikáni Zsinat				
14. Charta Oecumenica				
15. Dominus Iesus elemzése				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Forráselemzés				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
▪ Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.				
▪ Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.				
▪ J. Colijn, Egyháztörténelem, Sárospatak, 1996.				
▪ K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.				

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Theologiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak 1906 ▪ Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969. ▪ Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Evf. 1982. ▪ Horváth J., A külmiszió lényege, A külmiszió alapvetése, Teológiai tanulmányok 47., Debrecen, 1936. ▪ A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974. ▪ Bodoky R., Livigstone, Budapest, 1969. ▪ Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907. ▪ Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983. ▪ Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975. ▪ M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat. ▪ M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967. ▪ M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979. ▪ J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998. ▪ Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000. ▪ Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996. ▪ Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100. ▪ J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239. ▪ Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335. ▪ Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216. ▪ Dr. Soós Károly kánonjogász meghívása a II. Vatikáni Zsinat tárgyalásához

c) Valláspedagógiai sáv

HT VPPGV70 – HÁTRÁNYOS HELYZET				
Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka, a ZH és a dolgozat alapján
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hátrányos helyzetű emberek és problémáik iránti szociális érzékenység kialakítása és fejlesztése, kiutak keresése, érvek kialakítása és ütköztetése, valamint a pedagógiai módszertani konzekvenciák levonása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A hátrányos helyzetű emberek problémáinak megismerése, saját szociális érzékenységének elmélyítése révén a vallásstanári pályára készülő hallgató alkalmat kap (szakmai) kommunikációs készségének fejlesztésére és differenciált (különböző képességű személyek és csoportok körében való) alkalmazásának gyakorlására. Ez segíthet abban, hogy a nem fogyatékos tanulókat is ösztönözni tudja a sajátjuktól eltérő magatartásformák, a más konstellációban más hangsúlyt kapó értékek elfogadására és megbecsülésére. A nézőpontváltás képességének fejlesztése révén – a keresztyéni hitben is gyökerező – felelős embertársi kapcsolat alakulhat ki a fogyatékosokkal együtt élő emberek, valamint a hallgató, ill. később a hallgatókra bízott tanulók között.				
A tantárgy programja:				
1. (Halmozottan) hátrányos helyzetű embertársaink – teológiai és szociológiai alapú megközelítés				
2. A hátrányos helyzet kialakulásának problematikája				
3. Hátrányos helyzetű növendékek az iskolában és a gyülekezet periferiáján				
4. A diszkrimináció kérdésköre				

5. A fogyatékoság jelensége a teológiában, a történelemben és a szociológiában
6. A roma identitás
7. A hátrányos helyzetben levők segítése a pedagógia módszereivel
8. A hátrányos helyzetben levők segítése az egyházban
Évközi tanulmányi követelmények:
Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (10 oldal terjedelemben), valamint egy zárthelyi dolgozat megírása.
Kötelező irodalom:
▪ Internet, valamint ld.: Ajánlott irodalom
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adam, G., Schweitzer, F. (szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005, 127-208. ▪ Árvay Dóra et al. (összeáll.): Romák a XXI. század Magyarországnán. Multidiszciplináris konferencia a Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium szervezésében, Budapest, 2001. ▪ Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995. ▪ Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995, 187-308. ▪ Hátrányos helyzet, in: Educatio. Pedagógia – szociológia – história – pszichológia – politológia, 1997/1. ▪ Kálmán Zsófia: Bánatkó. Sérült gyermek a családban, Budapest 1997. ▪ Kozma Tamás: Hátrányos helyzet: Egy oktatásügyi probléma társadalmi vetületei. Budapest, 1975. ▪ Rác József: Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998. ▪ Várnagy Elemér/Várnagy Péter: A hátrányos helyzet pedagógiája, Budapest 2000. ▪ Zászkaliczky Péter, Verdes Tamás: Tágabb értelemben vett gyógypedagógia: a fogyatékoság jelensége a gyógypedagógia határtudományaiban. Tanulmányok Gordosné Szabó Anna tiszteletére, Budapest, 2004.

HT VPPGV73 – CSALÁDI KOMMUNIKÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Dr. Komlósi Piroska	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: Kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Zh/házi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Mélyebb betekintést adni a kommunikáció primer közegében való működésre. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségeinek a családi kapcsolatokban való speciális megjelenési formáit felismerni és jelentéseit mélyebben megismerni. A tapasztalati anyagot a teamekben elkészített családi videofelvételek elemzése fogja adni ehhez. Az elméleti háttér: a megadott ill. javasolt szakirodalom alapján.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A kommunikáció fejlődése és zavarai a családban 2. A diadikus és triadikus kommunikáció Bowen-i szemlélete 3. A család, mint kis csoport kommunikációs sajátosságai 4. Konfliktus kezelés a családban 5. Diszfunkcionális kommunikáció korrekciós lehetőségei 6. A Home video módszere <p>A hallgató a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos diskussziója, illetve módszertani demonstráció, oktatófilm megtekintése révén elméleti és gyakorlati ismereteket szerez a családon belüli kommunikációs formák értelmezéséről és elemzéséről, és ezek segítő kommunikációs gyakorlatában hasznosítani tudja.</p>				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Videofelvétel elemzése megadott szempontok alapján, valamint egy 15 perces demonstrálandó anyag elkészítése.				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bagdy Emőke (szerk.) : Párkapcsolatok dinamikája. Animula, 2002. ▪ Buda B.: „Double bind”. Magyar Pszichológiai Szemle, 1965. 22. 640–645. o. ▪ Buda B.: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Animula, Bp. 2001. 				

- Cseh-Szombathy László: A házastársi konfliktusok szociológiája. Gondolat, Bp. 1985. 4-6.fej.
- Chapman, Gary: Családi összhangzattan. Harmat, Bp. 2001.
  - Egymásra hangolva, „
  - Kamaszokra hangolva „
  - Gyermekekre hangolva „
  - Szólóban „
  - A szeretet másik arca – a harag. „
- Schepers, G.- König, C.: Családi videotréning. Animula, 2000.

Ajánlott irodalom:

HT VPPGV60 - GYAKORLÓ ISKOLAI GYAKORLAT (60 ÓRA)

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L: 60	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: ---	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

Gyakorló iskolai gyakorlat, amely gyakorlatvezető tanár irányításával történik. A gyakorlat időtartama 60 óra, amely magában foglalja a hospitálást, az óramegbeszéléseket és legalább 15 óra önálló megtartását. Az utolsó óra a vizsgatanítás a vezetőtanár, a gyakorló iskola és a KRE HTK képviselőjének jelenlétében. A gyakorlatnak a Budapesti Lónyay utcai Református Gimnázium, a Nagykőrösi Arany János Ref. Gimnázium, és a Szentendrei Református Gimnázium, mint a KRE gyakorlóiskolái adnak helyet.

Tanári modul

a) Általános pedagógiai és pszichológiai ismeretek

HT VPPGV77 - SZEMÉLYISÉG LÉLEKTAN (A SZEMÉLYISÉG ALAKULÁSA)

Tantárgy felelőse: Fodorné Dr. Földi Rita	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Írásbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus előadás, melynek során az ismeretszerzés középpontjában a személyiséglélektan főbb gondolatrendszerei, típus-, vonás- elméletei, biológiai, analitikus, kognitív és organizmikus, az egzisztencialista valamint a rendszerszemléleti-kommunikációs, tranzakciós és transzperszonális paradigmára épülő modellek állnak. A hangsúlyt az egyes elméleti megközelítésekben az ember egészséges és patológiás fejlődésében szerepet játszó tényezők bemutatására fektetjük. Célja a személyiség fejlődésének megismerése a személyiséglélektan alapvető elméleteinek, irányzatainak tükrében, melyek az emberi magatartás megértésének lehetséges útjaként, a teljes személyiség funkcionális vizsgálatára irányulnak.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A személyiségelmélet természete, kultúrközege.
2. Korai (Hippokratész, Galenus, korai fiziológusok) és 20. századi típuselméletek (Kretschmer, Sheldon, Jung), vonáselméletek (Allport, Eysenck és Cattell).
3. Biológiai elméletek (Claridge, Gray és Cloninger).
4. Freud pszichoanalízise; Jung analitikus pszichológia; Adlerindividuálpeszichológia
5. Erikson pszichoszociális epigenetikus modellje.
6. Murray a szükségletek dinamikájára épülő személyiségelmélet.

7. Fromm „dialektikus humanista” és humánspecifikus szükségletmodellje.
8. Sullivan „interperszonális” személyiségelmélete.
9. Skinner a személyiség behaviorista, tanuláseméleti magyarázata.
10. Szociális tanulás, szocializáció, utánzás, modellkövetés (Bandura, Miller, Mowrer stb.).
11. Kognitív lélektani elgondolások. Kelly személyes konstrukciókon alapuló elmélete.
12. „Organizmus” modell. A mezőelmélet (Lewin).
13. A humanisztikus lélektan, Rogers személyközpontú megközelítése. A modell alkalmazásának lehetőségei az iskolai kapcsolatokban.
14. Dinamikai rendszerelvű kommunikációs modell (JürgWilli), tranzakcioanalízis (Berne); Transzperszonális pszichológia (V. E. Frankl).
Évközi tanulmányi követelmények:
Zárthelyi dolgozat
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atkinson – Hilgard – Smith –Nolen (1995, szerk.): Pszichológia. Osiris-Századvég Kiadó, Budapest. ▪ Carver, C. S. – Scheier, M. F. (1998): Személyiségpszichológia 4., 13 fejezet, Osiris Kiadó, Budapest. ▪ Mirnics Zsuzsanna (2006): A személyiség építőkövei. Egyetemi jegyzet, HEFOP, Budapest.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szakács Ferenc – Kulcsár Zsuzsanna (1996, szerk.): Személyiséglélektani szöveggyűjtemény. Elméleti irányzatok II. Tankönyvkiadó, Budapest.

HT VPPGV80 - FEJLŐDÉSLÉLEKTAN (ÉLETKOROK PSZICHOLÓGIÁJA)				
Tantárgy felelőse: Dr. Göbel Orsolya	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Írásbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja, hogy a hallgató sajátítsa el a pszichológiai alapfogalmakat, lássa át a gyermeki fejlődés alapkérdéseit, alapvető folyamatait, továbbá legyen tájékozott a pszichológia gyermek- és emberképének változásait illetően, melynek talaján felismeri a normálistól eltérő fejlődésmentet, illetve fokozott figyelmet képes fordítani az egyéni különbségekre. Szerezze meg a pszichés működésekre való rálátást az iskolai oktatás folyamatában.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A pszichológia és a fejlődéslélektan főbb nézőpontjai, elméleti modelljei, kutatási módszerei. 2. Az intrauterin fejlődés. 3. Újszülöttkor fejlődési sajátosságai. 4. Csecsemőkor fejlődési sajátosságai. 5. Kisgyermekkor fejlődési sajátosságai. 6. Óvodáskor fejlődési sajátosságai. 7. Kisiskoláskor fejlődési sajátosságai. 8. Kamaszkor fejlődési sajátosságai. 9. Ifjú- és felnőttkorra jellemző fejlődési sajátosságok megismerése. 10. Kognitív folyamatok és fejlődésük (Piaget). 11. Erkölcsi fejlődés (Kohlberg). 12. Társas és érzelmi fejlődés. 13. A családi és az intézményes szocializáció alapjai. 14. Szocializáció eltérő kulturális kontextusban. 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atkinson – Hilgard – Smith –Nolen (1995, szerk.): Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest. ▪ M. Cole – Sh. Cole (2003): Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, Budapest. 				

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pléh Csaba – Boross Ottilia (2004, szerk.): Bevezetés a pszichológiába. Osiris Kiadó, Budapest. ▪ Bernáth László – Solymosi Katalin (1997, szerk.): Fejlődéslélektani olvasókönyv. Tertia Kiadó, Budapest. ▪ Mérei Ferenc (1970): Gyermeklélektan. Medicina Kiadó, Budapest
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raffai Jenő (1997): Megfogantam, tehát vagyok. Útmutató Kiadó, Budapest.

HT VPPGV81 - PEDAGÓGIAI SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA
(TÁRSAS KAPCSOLATOK AZ ISKOLÁBAN)

Tantárgy felelőse: Dr. Páli Judit	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Írásbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a szociálpszichológia témakörébe tartozó csoportlélektan alapjaival, hogy elsajátítsák a társas lélektani szemléletet és az iskolai körülmények között is alkalmazható vizsgálati módszereket. A csoportlélektani szemlélet közvetítése révén a hallgatók képessé válnak a tanulócsoportok elemző vizsgálatára, az összefüggések feltárására, az előítéletesség és a sztereotípiákon alapuló gondolkodás megnyilvánulásainak felismerésére, szakszerű kezelésére az iskolában és azon kívül is. Segítse elő a hátrányos társadalmi helyzetből, a szegénységből, az előítéletekkel övezett kisebbségi létből fakadó nehézségek és az iskolai kudarc közötti általános összefüggések, az ezzel kapcsolatos konkrét kutatási eredmények ismeretét.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A társas interakciók, az interakció fogalma, szintjei, személyeszlés, első benyomás. Kategorizáció és sztereotípiák.
2. Benyomáskeltés: kép és énkép, én-megjelenítés, állandóságigény a benyomáskeltésben.
3. Attribúciós folyamatok.
4. Kommunikáció és metakommunikáció.
5. Kommunikáció a nevelés folyamatában.
6. Az emberi szociabilitás: magányosság és szociabilitás; kötődés és vonzalom.
7. A személyes kapcsolatok fejlődése. Intim kapcsolatok.
8. Csoportnyomás és csoportnorma. Interakció a csoportban. Bűnbakképzés.
9. Előítéletek. Konformizmus és deviancia, engedelmesség és vezetés.
10. Befolyásolás és meggyőzés. Játszmák.
11. Szociális státusz és szerep. Szereptanulás, szerepkonfliktusok.
12. A tanári szerep: hatalom, vezetés.
13. Alkalmazott szociálpszichológia: társas kapcsolatok szerveződésének mérése: szociometria.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- Atkinson – Hilgard – Smith –Nolen (1995, szerk.): Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest. (VIII. A társas viselkedés).
- Buda Béla (1994): A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Heider F. (2003): A személyközi viszonyok (szerk. Hunyadi Gy.) Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Joseph P. Forgas (1989): A társas érintkezés pszichológiája. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Mérei Ferenc (2000): Közösségek rejtett hálózata. Osiris Kiadó, Budapest.
- Moscovici, S. (2002): Társadalom-lélektan. Osiris Kiadó, Budapest.
- Smith, E. R. – Mackie, D. M. (2001): Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

HT VPPGV82 - PEDAGÓGIAI PSZICHOLÓGIA

(A TANULÁSI FOLYAMAT PSZICHOLÓGIAI JELLEMZŐI)				
Tantárgy felelőse: Dr. Páli Judit	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Írásbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus célja, hogy a hallgató elevenítse fel, illetve bővítse ki a pszichológiai alapfogalmakkal és –fogalmakkal kapcsolatos ismereteit, ismerje meg mélyebben a gyermeki fejlődés alapkérdéseit, alapvető folyamatait, továbbá legyen tájékozott a pszichológia gyermek- és emberképének változásait illetően, melynek talaján felismeri a normálistól eltérő fejlődésmentet, illetve fokozott figyelmet képes fordítani az egyéni különbségekre. Szerezze meg a pszichés működésekre való rálátást az iskolai oktatás folyamatában.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A pszichológia és a fejlődéslélektan nézőpontjai, a kutatási eredmények értelmezése. 2. Kognitív folyamatok és fejlődésük. A transzfer és a problémamegoldás összefüggései, szerepük a tudás alkalmazásában. A tanulás hatékonyságát, az iskolai teljesítményeket meghatározó kognitív, affektív és szociális tényezők. 3. Az érzékelés fogalma, fajtái, az ingerületvezetés ideglettani alapjai. Az észlelés, az észlelés és tudat viszonya, a szenzoros integráció. A figyelem neurológiai alapjai, szerepe az információ-felvételben, -feldolgozásban. Minősége, terjedelme, irányulása. 4. Gondolkodás, fogalmi gondolkodás. Fogalmi műveletek. Problémamegoldási stratégiák. Az intelligencia fogalma, fajtái. A képzelet működése. Az alkotó gondolkodás és a képzelet összefüggései. 5. Az emlékezet. A memória osztályozásai; STM, LTM. Az emlékezet fejlesztése: mnemotechnikai eljárások. 6. Érzelmek, érzelemelméletek. Motiváció és emóció. Elsődleges és másodlagos érzelmek. Érzelmi állapotok. 7. A tanulás fajtái, klasszikus és operáns kondicionálás, verbális tanulás, komplex tanulás. Szociális tanulás. 8. A családi és az intézményes szocializáció. A tanulás hatékonyságát, az iskolai teljesítményeket meghatározó kognitív, affektív és szociális tényezők. 9. Az iskola hatása kognitív és társas folyamatok változására, fejlődésére. A természetes és az iskolai tanulás hasonlósága és különbségei. 10. A személyiség és mérése. Az intelligencia. Intelligencia az iskolában. 11. Speciális tanulási nehézségek, problémás tanulók, hátrányos helyzet. 12. Tehetséges tanulók. 13. A tanulás modelljei – tanulási és tanítási stílusok. A nevelési környezet megtervezése. 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Zárthelyi dolgozat				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atkinson–Hilgard – Smith –Nolen (1995, szerk.): Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest. ▪ Bernáth László – Solymosi Katalin (1997): Fejlődéslélektani olvasókönyv. Tertia Kiadó, Budapest. ▪ M. Cole – Sh. Cole (2003): Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, Budapest. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ N. Kollár K. – Szabó É. (2004, szerk.): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris, Budapest. ▪ Pléh Csaba – Boross O. (2004, szerk.): Bevezetés a pszichológiába. Osiris Kiadó, Budapest. 				

HT VPPGV83 – NEVELÉS – FEJLŐDÉS, FEJLESZTÉS (NEVELÉS, SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉS)				
Tantárgy felelőse: Fodorné Dr. Földi Rita	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Írásbeli beszámoló
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A fejlődéslélektani ismeretek alkalmazása a gyakorlatban, az iskolába kerüléstől, a kamaszkor végéig (a				

gyermekismeret, mint készség fejlesztése; kapcsolatteremtés a gyermekkel, szülővel és a pedagógussal). A tantárgy célja az elméleti órán bemutatott személyiségmodellekbe integrált személyiségfejlődésre vonatkozó ismeretek elmélyítése, különös tekintettel a pszichés fejlődés életkori és egyéni sajátosságaira (normál, problémás és patológiás fejlődésmenet összehasonlítása). Gyakorlati ismeretek nyújtása a készségek és képességek fejlődési folyamatairól, az eltérő fejlődésmenetek felismerése és iránymutatás a szükséges lépések megtételéhez.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
<ol style="list-style-type: none"> 1. A fejlődést befolyásoló biológiai és környezeti tényezők. 2. Normál, problémás és patológiás fejlődésmenet a különböző életkorokban. 3. Egyéni különbségek a személyiség fejlődésében. 4. Egyes tanulók személyiségének, tudásának, képességeinek megismeréséhez szükséges módszerek, technikák. 5. Életkori sajátosságok a nevelésben. 6. Csoportjelenségek a gyermek és ifjúkorban. 7. A pedagógus és a tanuló kapcsolata.
Évközi tanulmányi követelmények:
Részvétel, aktivitás
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bernáth László – Solymosi Katalin (1997, szerk.): Fejlődéslélektani olvasókönyv. Tertia Kiadó, Budapest. ▪ Cole, M. – Cole, S. R. (1997): Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, Budapest. ▪ F. Földi Rita (2004): Hiperaktivitás és tanulási zavarok. Comenius, Pécs.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kalmár Magda (1989, szerk.): Fejlődépszichológia Szöveggyűjtemény. I.-II. Tankönyv-kiadó, Budapest. ▪ Klein Sándor (2002): Gyerekközpontú iskola. Edge 2000, Budapest. ▪ Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes (1997): Gyermeklélektan. Gondolat-Medicina Kiadó, Budapest. ▪ P. Balogh Katalin (1992): Kudarc nélkül az iskolában. Alex-typo Kiadó, Budapest. ▪ Piaget, J. (1999): Szimbólumképzés a gyermekkorban. Gondolat Kiadó, Budapest. ▪ Vass Zoltán (2006): A rajzvizsgálat pszichodiagnosztikai alapjai. Flaccus Kiadó, Budapest.

HT VPPGV84 - NEVELÉS - FEJLŐDÉS, FEJLESZTÉS (A TANULÓ MEGISMERÉSE, KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓD)				
Tantárgy felelőse: Fodorné Dr. Földi Rita	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék az oktatás folyamatban jelentkező tanulási nehézségek és zavarok biológiai, társadalmi, környezeti és pszichológiai szempontú megközelítéseit, a tényezők kölcsönhatásának összefüggésében. Képesé váljanak tanulási zavarok csoportosítására, a zavar kialakulásában szerepet játszó tényezők felismerésére és ezek alapján kompetens módon tudjanak dönteni a fejlesztésben szükséges külső segítő szakemberekről és módszerekről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A tanulás sajátosságai különböző életkorokban, tanulási képességek. 2. A tanulási zavarok kialakulásának elméleti a különböző pszichológiai irányzatok alapján. (Neurobiológiai, pszichodinamikus, fenomenológiai és szociális tanulási modell) Az agy működésének moduláris elmélete. 3. A tanulási zavarok tünetei, kialakulásának organikus és lelki háttere. 4. A kognitív fejlődés, az agyi funkciók érése, a képességstruktúra alakulása kisgyermek és iskolás korban. 5. Diagnózisalkotás. Neuropszichológiai eljárások, képességvizsgálatok szerepe a differenciál-diagnosztikájában. 6. A pszichés fejlődés kapcsolódó zavarai, a viselkedés és az érzelmi hangulati élet zavarai. (teljesítményszorongás, emocionális zavar, viselkedészavar) 7. Kompenzációs lehetőségek az iskolában. Információ feldolgozó rutinok kialakítása. 				

8. Terápiás lehetőségek és kompetenciák.
9. Az oktatás folyamatban jelentkező tanulási nehézségek és zavarok biológiai, társadalmi, környezeti és pszichológiai szempontú megközelítése, a tényezők kölcsönhatásának összefüggésében.
10. A tanulási zavarok csoportosítása, a zavar kialakulásában szerepet játszó tényezők megismerése. Az organikus háttér, az agyi funkciók működése és szerepe a tanulási képességekben. Az intelligencia és kognitív képességek kapcsolata, fejlődési dimenziók.
11. A tanulási zavarok szerepe a magatartás és viselkedészavarok kialakulásában. A tanulási zavarok iskolai felismerésének és kezelésének lehetőségei. Kapcsolattartás a szülővel.
12. A tanulási zavarok csoportosítása DSM-IV kategóriák.
13. Intelligencia és fejlődés kapcsolata.
14. Szociális inadaptáció, devianciák gyermek- és serdülőkorban, a tanulási zavarok hátterén.
15. A tanulási zavarok az iskolában, felismerés és fejlesztés. A gyermek és a szülő problémái, a pedagógus lehetősége a segítségnyújtásban.
Évközi tanulmányi követelmények:
Részvétel, aktivitás
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csépe Valéria (2005): Kognitív fejlődés-neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest. ▪ F. Földi Rita – Tomasovszki László (2003): A Rey-féle Összetett Figura és Felismerési Próba neuropszichológiai alkalmazási lehetőségei. Ideggyógyászati Szemle 56 évf. 3–4. szám. ▪ F. Földi Rita (2004): Neuropszichológiai vizsgálatok jelentősége a tanulási és viselkedés-zavarok diagnosztikájában. Pszichológiai Szemle.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ F. Földi Rita (2004): Hiperaktivitás és tanulási zavarok. Comenius Bt, Pécs. ▪ Kulcsár Zsuzsanna (1993): Gyermekkori hiperaktivitás. Pszichológia 3–4. szám, Budapest. ▪ Marton–Dévényi Éva (1999): Alapozó terápiák. Fejlesztő pedagógia, Különszám. ▪ Torda Ágnes (1989, szerk.): Szemelvények a tanulási zavarok köréből. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

HT VPPGV78 - TANULÁS - TANÍTÁS (A TANULÁS-TANÍTÁS ELMÉLETE)				
Tantárgy felelőse: Dr. Borosán Livia	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus során a hallgatók eddig megszerzett pedagógiai és pszichológiai ismereteire építve az oktatáshoz kapcsolódó ismereteket bővítjük, megalapozzuk a szemináriumi gyakorlati tevékenységeket. Célja a hallgatók gyermekszemléletének és az oktatás egészéről vallott felfogásának formálása, felkészítés a tudatos tanári szerepvállalásra. Emellett célja a hallgatók oktatási folyamatról kialakított szemléletének formálása, módszertani repertoárjának kialakítása, a kompetenciák fejlesztését előtérbe helyező, differenciált oktatási folyamatok tervezéséhez, szervezéséhez, lebonyolításához és értékeléséhez, hatékony tanulást segítő, korszerű tanulási környezet kialakításához kapcsolódó elméleti ismeretek nyújtása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Tanítás és tanulás. Tanuláselméleti koncepciók, ezek pedagógiai konzekvenciái, megjelenése az iskolai gyakorlatban.				
2. A tanulás tanítása, a tanulás didaktikai értelmezése. Tanulási stratégiák, stílusok, technikák. A gondolkodás tanítása.				
3. Tanulás és motiváció. Motivációs elméletek, motiváció és tanulói énkép kapcsolata.				
4. A tananyag változásai, fejlődése. A tananyag kiválasztás kérdései ma, a tudás társadalmi meghatározottsága. A kompetencia fogalma, értelmezése. A transzfer értelmezése.				
5. Az oktatás célrendszere és a tanítás tervezése. Taxonómiai rendszerek. A Bloom-féle taxonómiai rendszer. Az oktatás dokumentumai.				
6. Pedagógiai tervezési feladatok: A tanterv. Tantervi műfajok és típusok. A NAT. Helyi pedagógiai program,				

<p>helyi tanterv. Tanterv Magyarországon és Európában. A rejtett tanterv. Tanmenet, tematikus terv, óraterv, projektterv, epochális tervezés.</p> <p>7. A tanulók megismerésének általános kérdései. Fő fejlődési szakaszok. Differenciálás, integráció, inklúzió. A differenciálás speciális célcsoportjai: Tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek, különleges pedagógiai bánásmódot igénylő tanulók. A hátrányos helyzet. Az iskolai szorongás.</p> <p>8. A tehetséges tanulók. A tehetséggondozás elméleti háttere. A tehetséggondozás modelljei Magyarországon és Nyugat-Európában.</p> <p>9. A tanulást segítő környezet kialakítása. Iskolai tér, eszközök és módszerek</p> <p>10. Szervezeti keretek, szervezési módok, munkaformák, módszerek. Új eljárások az oktatás szervezésében: kooperatív tanulás, team-teaching, individualizált munkaformák, projekt. A módszerek kiválasztásának alapelvei. Tanári vezetésre épülő módszerek: Előadás, magyarázat, szemléltetés. Tanulói tevékenységre épülő módszerek. Kooperatív tanulás. Kooperáció, verseny, játék.</p> <p>11. A taneszközök változásai. Digitalizált tananyag. Számítógép használata az oktatásban. A taneszközök kiválasztásának alapelvei.</p> <p>12. Értékelés. Diagnosztikus, formatív és szummatív értékelés. A teljesítmények mérése. Az érvényesség és megbízhatóság. Önértékelés fejlesztése. Kutatás az oktatásban és az eredmények felhasználása a mindennapi pedagógiai gyakorlatban.</p>
Évközi tanulmányi követelmények:
Aktív részvétel a foglalkozások 85%-án
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Falus Iván (2004, szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. ▪ Veszprémi László (2000): Didaktika. APC-Stúdió, Gyula. ▪ M. Nádasi Mária (2001): Adaptivitás az oktatásban. Comenius Bt. Pécs.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csapó Benő (2002): Az iskolai műveltség. Osiris kiadó, Budapest. ▪ Csapó Benő (2003): A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése. Akadémiai kiadó, Budapest. ▪ Golnhofer Erzsébet – M. Nádasi Mária (1993): Készülünk a vizsgáztatásra. Korona, Budapest. ▪ Halász Gábor (2005): Fejlesztő értékelés. OKI, Budapest. ▪ http://www.kre.hu/moodle/user/policy.php Tanulás és tanítás. ▪ Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária (2000): Pedagógiai tervezés. Comenius Bt., Pécs. ▪ Spencer, K. (2004): Kooperatív tanulás. Ökonet kiadó, Budapest. ▪ Nahalka István (2002): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

HT VPPGV79 – NEVELÉSFILÓZÓFIA (A KERESZTYÉN NEVELÉS ALAPJAI ÉS AZ EGYHÁZI ISKOLÁK TÖRTÉNETE)				
Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>A kurzus a nevelés és oktatás ma is aktuális kérdéseinek, problémáinak történeti szempontú elemzésével a hallgatók kritikai gondolkodásának fejlődéséhez és történeti ismeretnek bővüléséhez járul hozzá. A tantárgy célja, hogy a hallgatók képesek legyenek a különböző korok nevelési eszményeinek, módszereinek, az oktatás helyzetének, fejlődésének, problémáinak kritikus, történeti szempontokat figyelembe vevő elemzésére, értelmezésére. A kurzus az emberi társadalom fejlődéstörténetének egymást követő korszakaiban követi nyomon a mai oktatásügy és pedagógia problémáinak változását, történeti megjelenését és aktuális elemzését. Az ezekkel való megismerkedés egyrészt elősegíti a hallgatók történeti szemléletmódjának, kritikai gondolkodásának fejlődését, másrészt arra ösztönzi őket, hogy saját nevelésfelfogásuk kialakulása, kialakítása során is igényeljék a reflektív viszonyulást. A tantárgy célja továbbá, hogy a tanár szakos hallgatókat hozzásegítse a tanárképzés más területeiben is megjelenő fogalmak és szakkifejezések pontos, szakszerű használatára.</p>				

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az ókori nevelés eszményeinek és intézményeinek változásai. Folyamvölgyi kultúrák, írnokekészítés. Arisztotelész, Platon, Szókratész felfogása a nevelésről. Iskoláztatás az ókori Görögországban és Rómában.
2. Középkor: Szent Ágoston gyermekképe. Klerikus nevelés, az iskoláztatás kezdetei, iskolatípusok. A középkori egyetemek, a műveltség rendszere. Világi nevelés a középkorban: céhek, lovagok. A magyar iskolák születése.
3. Reneszánsz embereszmény – reneszánsz nevelés. Humanista gondolkodók a nevelésről. A városi iskolák kialakulása. Reformáció és reneszánsz kapcsolata. A világi értelmiség kialakulása.
4. A reformáció nevelésügye. Luther, Kálvin, Melancthon. A református kollégiumi rendszer. Új iskolatípusok. A wittenbergi tanrendszer. Református kollégiumok Magyarországon. Comenius és Apáczai Csere János. Az ellenreformáció nevelésügye. Jezuita oktatás. Ratio Studiorum. Pázmány Péter, nagyszombati egyetem.
5. Korai felvilágosodás: Locke, Bacon, Helvetius. A felvilágosodás hatása a neveléstudományra és az iskoláztatásra. A pedagógia tudománnyá válása. Herbart. Rousseau felfogása a gyermekről. Emil. Rousseau hatása a pedagógiai gondolkodásra. Pestalozzi.
6. A modern európai közoktatási rendszerek kialakulása. A magyar oktatásügy alakulása a reformációtól az Eötvös-féle népiskolai törvényig. A Ratio Educationis.
7. A XIX. század legfontosabb gondolatai a nevelésről. A reformpedagógia filozófiai gyökerei. Dewey, Waldorf, Freinet, Montessori, Jenaplan. Magyar reformpedagógiai kezdeményezések.
8. Az elméleti pedagógia legfontosabb irányzatai a XX. században. A szellemtudomány, a kultúrpedagógia és a neokantiánusok hatása a pedagógiára. Szociológiai és pszichológiai elméletek hatásai.
9. A magyar pedagógia és iskolaügy alakulása 1848-tól 1945-ig. Eötvös József, Klebelsberg, Fináczy, Prohászka, Imre Sándor. Oktatási törvények.
10. A magyar oktatásügy alakulása 1945-től 1989-ig. Oktatási törvények. A posztmodern ember születése – nevelési kérdések és problémák az ezredfordulón. Az egyházak szerepe a mai oktatásügyben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel a foglalkozások 85%-án

Kötelező irodalom:

- Sanda István Dániel – Simonfi Zsuzsanna (2011): *Nevelés a szakralitás dimenziójában*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- H. Richard Niebuhr (2006): *Krisztus és a kultúra*. Harmat Kiadó – Sárospataki keresztyén Filozófiaintézet. Budapest-Sárospatak.
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2002): *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2004): *Neveléstörténet*. Szöveggyűjtemény. Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

- Karácsony Sándor (2000): *Kik vagyunk és mit akarunk?* SDG Füzetek. Budapest.
- Balogh László (1996, szerk.): *1000 éves a magyar iskola*. Korona Kiadó, Budapest.
- <http://www.ppk.elte.hu/reformpedagogia/>
- Németh András – Skiera, E. (2000): *Reformpedagógia és az iskola reformja*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Németh András – Pukánszky Béla (2004): *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Németh András – Boreczky Ágnes (1997): *Nevelés, gyermek, iskola*. Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Pukánszky Béla (2001): *A gyermekkor története*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

HT VPPGV85 - TANÁRI PÁLYASZOCIALIZÁCIÓ (TANÁRI TAPASZTALATOK, NÉZETEK)

Tantárgy felelőse: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Munkaportfólió

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja, hogy a hallgatók neveléstörténeti források, napjaink neveléstudományi kutatásainak eredményeit reprezentáló szakirodalom, valamint saját iskolai tapasztalatok értelmezése révén alakítsák ki saját gyermek- pedagógus- és iskolaképüket, így a tantárgy járuljon hozzá, hogy a tanári pályára készülő hallgató reflektív szemlélettel tekintszen az iskola belső világára, önmagában reális pályaképet tudjon kialakítani.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Általános pedagógiai képességek fejlesztése. 2. Pályaismeret, szakma, mesterség, hivatás. 3. Motivációk, elvárások az iskola világában – a valóság, lehetőségek az iskola világában. 4. A pálya mítoszai, szerepcsapdák, idealizált tanárszerep-meghatározások. 5. Az iskola arculata, szervezete, külső-belső kapcsolatrendszere. 6. A szerepfelfogás pontosítása, reális pedagóguskép kialakítása. 7. A pedagógus kapcsolatrendszere (tanulókkal, szülőkkel, kollégákkal, hivatalokkal, intézményekkel). 8. A tanári mesterség összetevői, a nevelő-oktató munka természete. 9. A tanári szerep dimenziói, a tanári szerep gyakorlása során felmerülő szerepelvárások és fellépő szerepkonfliktusok 10. A tanári önreflexió szerepe a pályán maradás és a pályán való szakmai fejlődés folyamatában. 11. A szakmai munkaközösségekben folyó munka, az elemző-reflektáló pedagógus attitűd kialakítása, fejlesztése. 12. A pedagógushivatás etikai kérdései. 13. Pedagógus az egyházi iskolában, alternatív iskolában. 14. Tanárprofilok, személyes életutak. 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel a foglalkozások 85%-án				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bábosik István - Torgyik Judit (szerk.) (2009): Az iskola szocializációs funkciói. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 115-134. o. ▪ Dudás Margit (2005): A tanárképzésbe belépő hallgatók nézeteinek feltárási lehetőségei. Pedagógusképzés, 3. sz. 23-43. o. ▪ Falus Iván – Kimmel Magdolna (2009): A portfólió. 2., bővített kiadás Gondolat Kiadó ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest. ▪ Bíró Endre (2000): Jogok az iskolában? Pedagógus továbbképzés, módszertani, inform. kp. Kht., Budapest ▪ Magyarországi Református Egyház közoktatási intézményeiben dolgozó pedagógusok számára, Országos Református Tanáregyesület, Budapest 1998. ▪ Hoffmann Rózsa (szerk.) (2003): Szakmai etikai kódex pedagógusoknak. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hajdú Erzsébet (szerk.) (2003): Praxis. Módszertani útmutató az iskolai gyakorlatokhoz és dokumentumok készítéséhez. BIP, Budapest. ▪ Gombocz János (2004): Egy tanári szakma csendes válsága és bizonytalan útkeresése. Mester és tanítvány, 4. sz. 64-69. o. 				

HT VPPGV86 - VÁLTOZÓ ISKOLA (MULTIKULTURÁLIS ISKOLA)				
Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy tanításának alapvető gondolata: pedagógusként elengedhetetlen a különféle pedagógiai alternatívák beható, árnyalt ismerete, hiszen ezzel is a pedagógiai pluralizmus tudatosabb érvényesítését, a pedagógiai koncepciók közötti döntés szabadságát segíthetjük elő. A kurzus célja, hogy hallgatóink megismerkedjenek a				

<p>hagyományoktól eltérő pedagógiák történetével, célkitűzéseikkel, az alternatív, a független iskolákban folyó pedagógiai munkával, és azzal, hogy mit is jelent egy ilyen intézményben pedagógusnak lenni. A kurzus során arra törekszünk, hogy az elméleti megalapozást követően a hallgatók személyes tapasztalatokat szerezzenek az alternatív iskolák működéséről az intézménylátogatások segítségével.</p>
<p>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</p>
<p><i>Az elméleti rész főbb témái:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az alternatív pedagógiai koncepciók történeti és filozófiai háttere 2. Az alternatív iskolák jellemzői Magyarországon és külföldön 3. Az alternatív pedagógia módszerei 4. A tanárszerep változásai az alternatív iskolában – kihívások és új feladatok a pedagógusok előtt 5. Pedagógiai értékelés az alternatív iskolákban 6. Az alternatív pedagógiai koncepciók elemzésének módszerei - esettanulmány készítésének módszerei 7. Az alternatív iskolák innovációs törekvéseinek hatása közoktatásunkra 8. Értékek és újdonságok az alternatív pedagógiában 9. Sajátos nevelési igényű gyermekek az alternatív pedagógiai koncepciók szemszögéből, az alternatív iskolákban <p><i>A gyakorlati rész:</i> Iskolalátogatások (A félév során 2 – 3 alternatív iskola megtekintése a megbeszélte szempontok alapján)</p>
<p>Évközi tanulmányi követelmények:</p>
<p>Aktív részvétel a foglalkozások 85%-án</p>
<p>Kötelező irodalom:</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brezsnay László (2004): Alternatívok és alternatívák: az alternatív iskolák értelmezése. Új Pedagógiai Szemle, 6. sz. 28-33. ▪ Czike Bernadett (szerk., 1997): Fejezetek az alternatív nevelés gyakorlatából. BTF, Budapest. ▪ Klein Sándor, Soponai Dóra (2011): A tanulás szabadsága Magyarországon. Edge 2000 Kft. Budapest. ▪ Németh András (1993): A reformpedagógia múltja és jelene, 1889-1989. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
<p>Ajánlott irodalom:</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H. Richard Niebuhr (2006): Krisztus és a kultúra. Harmat Kiadó – Sárospataki keresztyén Filozófiaintézet. Budapest-Sárospatak. ▪ Karácsony Sándor (2000): Kik vagyunk, és mit akarunk? SDG füzetek – 1. Budapest. ▪ Vincze Beatrix (2005): A reformpedagógia aktualitása és a megváltozott tanárszerep. Iskolakultúra, 8. sz. 29-41.

HT VPPGV87 - ALTERNATÍVÁK, INNOVÁCIÓK AZ ISKOLAI GYAKORLATBAN				
Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: N. 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy tanításának alapvető gondolata: pedagógusként elengedhetetlen a különféle pedagógiai alternatívák beható, árnyalt ismerete, hiszen ezzel is a pedagógiai pluralizmus tudatosabb érvényesítését, a pedagógiai koncepciók közötti döntés szabadságát segíthetjük elő. A kurzus célja, hogy hallgatóink megismerkedjenek a hagyományoktól eltérő pedagógiák történetével, célkitűzéseikkel és a reformpedagógiai iskolák gyakorlatával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Az elméleti rész főbb témái:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az alternatív pedagógiai koncepciók történeti és filozófiai háttere 2. Az alternatív iskolák jellemzői Magyarországon és külföldön 3. Az alternatív pedagógia módszerei 4. A tanárszerep változásai az alternatív iskolában – kihívások és új feladatok a pedagógusok előtt 5. Pedagógiai értékelés az alternatív iskolákban 				

6. Az alternatív pedagógiai koncepciók elemzésének módszerei - esettanulmány készítésének módszerei
7. Az alternatív iskolák innovációs törekvéseinek hatása közoktatásunkra
8. Értékek és újdonságok az alternatív pedagógiában
9. Sajátos nevelési igényű gyermekek az alternatív pedagógiai koncepciók szemszögéből, az alternatív iskolákban
<i>A gyakorlati rész:</i> Iskolalátogatások (A félév során 2 – 3 alternatív iskola megtekintése a megbeszélt szempontok alapján)
Évközi tanulmányi követelmények:
Aktív részvétel a foglalkozások 85%-án Szóbeli beszámoló
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brezsnýánszky László (2004): Alternatívok és alternatívák: az alternatív iskolák értelmezése. Új Pedagógiai Szemle, 6. sz. 28-33. ▪ Klein Sándor, Soponai Dóra (2011): A tanulás szabadsága Magyarországon. Edge 2000 Kft. Budapest. ▪ Czike Bernadett (szerk., 1997): Fejezetek az alternatív nevelés gyakorlatából. BTF, Budapest. ▪ Németh András (1993): A reformpedagógia múltja és jelene, 1889-1989. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vincze Beatrix (2005): A reformpedagógia aktualitása és a megváltozott tanárszerep. Iskolakultúra, 8. sz. 29-41

HT VPPGV88 - AZ ISKOLA BELSŐ VILÁGA				
Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A kurzus szeminárium, tartalmai a párhuzamosan futó komplex iskolai gyakorlathoz illeszkednek, az annak során történő iskolai megfigyelések, egyszerű vizsgálatok elméleti megalapozását szolgálják. A kurzus legfontosabb célja a hallgatók tudatos pályaválasztásának elősegítése, irányítása, melyet az iskola működéséről, a tanár- és diákszerepről vallott, korábban kialakult nézeteik tudatosításával, ismereteik bővítésével, és mindezeknek a komplex iskolai gyakorlat keretében tervezett iskolalátogatások összekapcsolásával kíván elérni. Ezen belül a kurzus célja, hogy a hallgatók megelőző ismereteiket, valamint tanulóként szerzett tapasztalataikat bővítve és tudatosítva kialakítsák saját nevelésfelfogásukat. Megtapasztalják, értsék és tudatosan szemléljék a mai iskola működési folyamatait és a magyar közoktatás rendszerét.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Társadalmi kihívások és oktatás. Az Európai Unió közoktatási kultúrája és szabályozási gyakorlata. Az oktatás társadalmi-gazdasági összefüggései, az iskolarendszer és az oktatás társadalmi meghatározottsága. 2. Az iskola feladatai és lehetőségei az esélyegyenlőtlenség csökkentésében és a társadalmi kohézió fejlesztésében. 3. Az egyházi oktatás helyzete, rendszere. 4. A családi és iskolai nevelés funkcióinak változásai. A család és az iskola kapcsolatának jelentősége; a kapcsolattartás tartalma, formái. 5. A gyermekkor és ifjúkor változásai. Az ifjúsági kultúra kérdései. 6. Az iskola mint szervezet és kulturális közeg. A kultúraérékeny iskola jellemzői; pluralizmus és szakmai autonómia. 7. Az iskola belső szervezete, felépítése. 8. Az iskola külső kapcsolatai, partnerei. A protestáns iskolák sajátos közösség-szervező megoldásai (kollégium, diáktisztségek, diákönkormányzat). 9. Az iskola dokumentumai. Alternativitás a közoktatásban. 10. A tanár-diák kommunikáció sajátosságai. 				

11. Az iskolai közösség. Csoportfolyamatok az osztályban.
12. Konfliktuskezelés az iskolában.
Évközi tanulmányi követelmények:
Aktív részvétel a foglalkozások 85%-án
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Halász Gábor (2001): A magyar közoktatás az ezredfordulón. Okker Kiadó, Budapest. ▪ Kovács Zoltán – Perjés István (2002) (szerk.): Életvilágok találkozása. Aula Kiadó, Budapest. ▪ Németh András – Boreczky Ágnes (1997): Nevelés, gyermek, iskola. Eötvös Kiadó, Budapest. ▪ Sanda István Dániel – Simonfi Zsuzsanna (2011): Nevelés a szakralitás dimenziójában. Gondolat Kiadó, Budapest.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perjés István (2003): Az iskola mítosza. Aula Kiadó, Budapest. ▪ Zrinszky László (2000): Bevezetés a pedagógiai kommunikáció elméletébe. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. ▪ Zrinszky László (2000): Iskolaelméletek és iskolai élet. Okker Kiadó, Budapest.

HT VPPGV89 - KÖZÖSSÉGI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Dr. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az iskolai gyakorlat alapvető célja a hallgató széleskörű tájékozódása és tapasztalatszerzése a közoktatási intézményekben folyó munkáról, valamint az addig megszerzett pedagógiai és pszichológiai ismereteinek gyakorlati tapasztalatok alapján történő rendszerezése és rögzítése, az iskola belső világának megismerése. A tárgy alkalmat teremt arra, hogy a hallgatók bepillantást nyerjenek a pedagógiai interakciókba, gyakorlatban is megismerjék a nevelés, oktatás és értékelés feladatait, funkcióit, lehetőségeit, továbbá hogy a elősegítse a tudatos pályaválasztást.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az intézmény elhelyezkedése; földrajzi, gazdasági, társadalmi szempontú vizsgálata, az iskola finanszírozása. 2. Az iskola felépítése, szerkezete; az intézmény vezetői, a tantestület, munkaközösségek, segítő személyzet, stb. 3. Az iskola hagyományai, céljai, sajátosságai, dokumentumai (SZMSZ, Helyi Pedagógiai Program, Házi rend, napló, stb.). 4. Az iskola épületei, terei, berendezése, felszerelése. 5. A diákok. Diákélet: diákönkormányzat, önképzőkör, diákújság, rádió, szakkörök, énekkar, sport, versenyek, rendezvények. stb. 6. Tanár-diák kapcsolat. 7. Az osztályfőnök. 8. Az iskola és a család együttműködése, ennek keretei, szervezeti formái. 9. Család- és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű tanulók, sajátos nevelési igényű tanulók; életútkövetés. Felvételi eljárás, továbbtanulás. 10. Napközi, kollégium, tábork, testvériskola. 11. Református iskola 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A gyakorlat megfigyeléseinek vizsgálatának leírása a portfólió eleme. Ennek megválasztható részei:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanórai megfigyelések leírása, elemzése. ▪ Tanulókkal és pedagógusokkal készített interjúk elemzése, ezek alapján esettanulmány. ▪ Elemzés az oktató - nevelő - képző intézmény felépítéséről, céljairól, dokumentumairól, munka 				

<p>szervezéséről, hagyományairól, eredményeiről, működéséről.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A nevelőtestület munkájának megismerése, részvétel órán kívüli tevékenységekben, erről jegyzőkönyv. ▪ A diákok, pedagógus tevékenységének nyomon követése, kapcsolódó szakkörök, önképzőkörök, diákkörök valamint a diákönkormányzat tevékenységének megismeréséről készült jegyzőkönyv.
<p>Kötelező irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A fogadó intézmény alapvető dokumentumai: SZMSZ, Helyi Pedagógiai Program, Házi rend, tantárgyfelosztás, órarend, osztálynapló, szabályzatok, Alapító Okirat, stb. ▪ Nemzeti Alaptanterv, érvényes kerettanterv/ek ▪ Kósáné Ormai Vera (1998): A mi iskolánk. IFA, Budapest ▪ Mészáros Aranka (1997, szerk.): Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest ▪ Németh András - Boreczky András (1997): Nevelés, gyermek, iskola. Eötvös József Kiadó, Budapest
<p>Ajánlott irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Somlai Péter (1997): Szocializáció. Corvina Kiadó, Budapest ▪ Falus Iván - Kimmel Magdolna (2003): A portfólió. Oktatás-módszertani kiskönyvtár I. Gondolat Kiadói Kör, Budapest ▪ Hajdú Erzsébet (2003 szerk.): Praxis. Módszertani útmutató az iskolai gyakorlatokhoz és dokumentumok készítéséhez. BIP, Budapest

b) Differenciált pedagógiai és pszichológiai ismeretek

HT VPPGV71 - KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS				
Tantárgy felelőse: Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: ----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköreibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képesse váljanak nevelési célok és lelkipedagógiai szempontok egyidejű érvényesítésére.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<i>Elsajátítandó készségek, kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkipedagógiai feladatok felfedezése ▪ Képesség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által ▪ Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében. 				
<i>A tantárgy programja:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai 2. A kollégiumi nevelés funkciói 3. A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai 4. Közösségépítési feladatok és módszerek 5. Műhelymunka 6. Az egyéni lelkipedagógia alkalmi 7. A segítő beszélgetés 8. Hospitálás 9. Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben 10. A kollégiumi nevelés tevékenységrendszer 				

11. Műhelymunka
Évközi tanulmányi követelmények:
Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ld. ajánlott irodalom
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976. ▪ Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992. ▪ Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997. ▪ Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981. ▪ Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001. ▪ Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990. ▪ Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000. ▪ Rác J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998. ▪ Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003. ▪ Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996. ▪ Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993. ▪ Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980.

HT VPPGV58 - ÖNISMERETI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: A gyakorlaton való részvétel és az írásbeli beadványok értékelése ötfokú skálán
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A vallástanárképzésen belül lehetőséget, teret és időt biztosítani az érdeklődő (vallástanári munkára készülő) hallgatók számára ahhoz, hogy – nem utolsó sorban a választott hivatás vonatkozásában – elemezzék önértelmezésüket, alaposabban megismerjék személyiségüket, és önismeretüket tudatosan használják feladatkoruk betöltése közben.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A motiváció 2. Az identitás 3. Életrajzunk meghatározó eseményei 4. Verbális és nonverbális kommunikációnk jellemzői 5. Problémás helyzetekben tanúsított viselkedésünk 6. Személyes értékrendünk 7. Viszonyulásunk a másik nemhez 8. Erőforrásaink és tartalékaink 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Önismereti csoportban való aktív részvétel Olvasónapló és önreflexió készítése				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ld.: Ajánlott irodalom 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ F. Várkonyi Zsuzsa: Tanulom magam, Balatonfenyves 2000. ▪ Horney, Karen: Selbstanalyse, 3. Aufl., München 1980. ▪ Rattner, Josef: Selbsterkenntnis und Menschenkenntnis, 2. Aufl., München 1975. ▪ Riemann, Fritz: Grundformen der Angst. Eine tiefenpsychologische Studie, München 1999 (1961). 				

- Rudas János: Delfi örökösei. Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlat, 4. kiadás, h.n. 1990.
- Schick, Erich: Seelsorge an der eignen Seele. Geistliche Lebensregeln zur inneren Ordnung, Hamburg 1963.
- Thomas, Klaus: Selbstanalyse. Die heilende Biographie, ihre Abfassung und ihre Auswirkung, 2. verb. Aufl., Stuttgart 1976.

HT VPPGV74 - ALKOHOL- ÉS DROGFÜGGÉS MEGELŐZÉSE				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka és az elkészített dolgozat alapján
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az egyéni tragédiák és az osztályszadalmi kérdés képében egyaránt jelentkező probléma iránti érzékenység kialakítása, ill. fejlesztése a szenvedélybetegség alapos elméleti bemutatása, a prevenció lehetőségeinek megismertetése, a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos megvitatása révén.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A hallgató ismerje meg a szenvedélybetegségek téma- és problémaköre kapcsán használt fogalomrendszert, a szenvedélybetegségek kialakulásának törvényszerűségeit és prevenciójának lehetőségeit, hogy vallásánári munkája során keresztyén hit iránti elkötelezettséggel, elmélyített problémaérzékenységgel tudja fejleszteni a tanulók kritikai gondolkodását, önálló problémalátását, valamint önmagukért, a problémával küzdő embertársért és a közösségért vállalt felelősségét.				
<i>A tantárgy programja:</i>				
1. A szenvedélybetegségek problematikája és sokféle arca				
2. A drogok típusai és csoportosításuk				
3. Az alkoholizmus típusai és biológiai hatásai				
4. Az alkoholfüggőség kialakulása és pszichodinamikája				
5. A drogkarrier kialakulása				
6. A szenvedélybetegek családja				
7. Drogprevenció és egészségfejlesztés				
8. Drogprevenció és iszákosmentés az egyházban				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (esettanulmány 8-10 oldal terjedelemben) és egy filmreflexió megírása.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
▪ Ld.: Ajánlott irodalom				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
▪ Antal Zoltán: Menekülés az életbe, Budapest 1997.				
▪ Arenz-Greiving, Ingrid/Dikger, Helga (Hrsg.): Elternsüchte-Kindernöte. Berichte aus der Praxis, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1994.				
▪ Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.				
▪ Battergay, Raymond: Vom Hintergrund der Süchte. Zum Problem der Drogen- und Alkoholabhängigkeiten, 4. Aufl., Bern-Wuppertal 1982.				
▪ Bánki M. Csaba: Az alkoholizmus biológiai kutatásának eredményei, Budapest 1984.				
▪ Bäuerle, Dietrich: Im Kampf gegen die Drogensucht. Hilfen für Eltern und ihre Kinder, Frankfurt am Main 1991.				
▪ Bölcsöldi András (Szerk.): A misszió alternatívái, Budapest 2009.				
▪ Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995.				
▪ Burian, Wilhelm: Die Psychotherapie des Alkoholismus. Unter besonderer Berücksichtigung des Frauenalkoholismus, Göttingen 1984.				

- Bühne, Wolfgang (Hrsg.): Ruhe der Rastlosen. Aussteiger berichten, 3. Aufl., 1985 Wuppertal.
- Deutsche Hauptstelle gegen die Suchtgefahren (Hrsg.): Alkohol. Konsum und Missbrauch. Alkoholismus. Therapie und Hilfe, Freiburg im Breisgau 1996.
- Ferenczi Zoltán: Drog és vallás. Előéletek és előítéletek. Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak, gyülekezeti munkásoknak, Budapest 2001.
- Ferenczi Zoltán M.S.: Drogprevenció, pedagógus, iskola, Budapest 2003.
- Gyermekek- Ifjúsági és Sportminisztérium: Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről, Budapest 2001., ill. 2003.
- Kopp Mária/Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot, h.n. 1995.
- Rác Zsolt et al.: A drogtól való mentés, Budapest 2000.
- Rác Zsolt, Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rennert, Monika: Co-Abhängigkeit. Was Sucht für die Familie bedeutet, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1990.
- Siklósi József: Pohárcsere, Budapest 1984.
- Simek Zsófia/Fekete János: Az alkoholológia megújításáért I. és II. kötet, Budapest 1994.
- Tizenkét lépés és tizenkét hagyomány (A.A.W.S.), New York 1993.

HT ETRV61 - EGYHÁZSZOCIOLÓGIA				
Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az egyház- és vallásszociológia oktatásának célja, hogy a lelkészhallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a gyülekezeti közösség-szervezést és a profán környezettel való kapcsolatépítést szociológiai szempontból szakszerűen végezzék. Segítségüket kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres lelkesítő szolgálatot végezzenek.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A szaktárgy sikeres elvégzése révén leendő református lelkészeink megismerik a gyülekezet- és az egyházzervezés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek és a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházzsociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő lelkészek áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismertekkel vértelődnek fel a profán környezetben lehetséges és szükséges lelkesítő szolgálat szociológiai összetevőiről.				
<i>A tantárgy tematikai felépítése:</i>				
1. A szociológia tudományos szemlélete				
2. A szociológiai kutatás módszertana				
3. A vallás mint a szociológia tárgya				
4. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában				
5. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája				
6. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete				
7. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció				
8. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság				
9. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás				

10. Elméletek: Új vallási mozgalmak
11. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák a globalizáció korában
12. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban
Évközi tanulmányi követelmények:
Rendszeres, aktív órai részvétel Kötelező szakirodalom olvasása Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma ▪ Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest ▪ Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet). Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm ▪ Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható

Szaktársaság

HT VPPGV63 - VALLÁSPEDAGÓGIA				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy vizsgálja a vallásosság jelentőségét az egyén és a társadalom életében, a vallásosság alakulásának életkori sajátosságait, valamint a vallási szocializáció hatásait. Rámutat a vallásosság fejlesztésének pedagógiai lehetőségeire, sorra veszi azokat a célokat és feladatokat, amelyeket a keresztyén nevelésnek be kell töltenie.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vallás és vallásosság 2. Vallás és hit 3. A vallásosság élettörténeti fejlődése I. 4. A vallásosság élettörténeti fejlődése II. 5. A vallástanár személye 6. Vezetői attitűdök 7. Az érett vallásosság ismérvei 8. Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben I. 9. Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben II. 10. A keresztyén nevelés feladatai 11. A keresztyén nevelés céljai 12. A valláspedagógia története 13. A valláspedagógia főbb koncepciói 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Boross G., Bevezetés a valláspedagógiába (jegyzet) ▪ Pálhegyi Ferenc, Pedagógiai kalauz, Budapest 1997. 				

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Németh Dávid, Hit és nevelés, Budapest, 2002.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H. Schmidt, Leitfaden Religionspädagogik, Stuttgart 1991. ▪ G.R. Schmidt, Religionspädagogik, Göttingen 1993. ▪ Ch. Grethlein, Religionspädagogik, Berlin, New York 1998. ▪ J. Kunstmann, Religionspädagogik, Tübingen-Basel 2004.

HT VPPGV46 – VALLÁSDIDAKTIKA I. (SZAKMÓDSZERTAN)				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcs tanterv tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezeti a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A vallásdidaktika feladata 2. Főbb didaktikai koncepciók I. 3. Főbb didaktikai koncepciók II. 4. A tantervkészítés alapelvei 5. Oktatási célok a vallásoktatásban 6. Az óra-előkészítés lépései 7. Az óra felépítése 8. A bibliatanítás didaktikai elvei 9. A bibliatanítás céljai 10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I. 11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II. 12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III. 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998 ▪ Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998. ▪ Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000 				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996 ▪ F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997 ▪ J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992 ▪ R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999 ▪ G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001. ▪ Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002. ▪ G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002. ▪ Ch. Grethlein, Fachdidaktik Religion, Göttingen 2005. 				

HT VPPGV47 – VALLÁSDIDAKTIKA II. (SZAKMÓDSZERTAN)
--

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavasz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája
2. A hitvallásismereti tananyag oktatásának módszertana
3. Az etikai tananyag oktatásának didaktikája
4. Az etikai tananyag oktatásának módszertana
5. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája
6. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának módszertana

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.
- Homor T. (szerk.), Az etikatanítás gyakorlata, Budapest 2003.
- Csepela Jánosné et al., A történelemtanítás gyakorlata, Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

- Dobos L., Játék a hittanórán, Abaliget 2002.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996.
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997.
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992.
- F. Oser/ W. Althof, Moralische Selbstbestimmung, Stuttgart 1992.
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
- V. Pfeifer, Didaktik des Ethikunterrichts, Stuttgart 2003.
- R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.

HT VPPGV75 – SZAKMÓDSZERTANI SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Írásbeli beadvány

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az

egyház történeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában
- Csoportos munkában együttműködési képesség,
- Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója
- Egymás munkájának értékelése és segítése

A tantárgy programja:

1. Tankönyvismeret
2. Tanári segédkönyvek használata
3. Hospitálás (megfigyelési feladatokkal)
4. Hospitálási megfigyelések kiértékelése
5. Szaktudományos elemző munka meghatározott tananyaghoz
6. Didaktikai analízis készítése
7. Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk
8. Segédanyagok felkutatása és használata
9. Oktatási segédeszközök használata
10. Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat

Kötelező irodalom:

- 11. és 12. osztályos hittankönyvek és tanári segédkönyvek
- Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek,
- Módszer- és ötletgyűjtemények,
- Lexikonok

Ajánlott irodalom:

HT VPPGV60 - GYAKORLÓ ISKOLAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

Gyakorló iskolai gyakorlat, amely gyakorlatvezető tanár irányításával történik. A gyakorlat időtartama 30 óra, amely magában foglalja a hospitálást, az óramegbeszéléseket és legalább 15 óra önálló megtartását. A gyakorlatnak a Budapesti Lónyay utcai Református Gimnázium, a Nagykőrösi Arany János Ref. Gimnázium, és a Szentendrei Református Gimnázium, mint a KRE gyakorlóiskolái adnak helyet.

HT VPPGV90 - PORTFÓLIÓ

Tantárgy felelőse: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Féléves óraszám: N: -	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanári szakdolgozat egyik elemének, vagyis a portfóliónak a tanári mesterszak során végzett gyakorlati tevékenységek értékelésében kiemelkedő szerepe van. Lehetőséget teremt a hallgató szakmai fejlődésének megismerésére, és munkájának értékelésére. Elkészítése a képzési idő utolsó szemeszterében kötelező, értékelése a tanári záróvizsga részét képezi.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
A portfólió a hallgató kompetenciáit bemutató, illusztráló dokumentum, amely tükrözi az egyéni kompetenciafejlesztési terv alapján kialakuló, személyenként változó szakmai különbségeket. Azonos kritériumok alapján készül, mégis egyedi dokumentumokat, önreflexiókat, speciális kompetenciákat megjelenítő anyagokat tartalmaz, különös tekintettel a tanári kompetenciák fejlődését bemutató dokumentumokra.
Évközi tanulmányi követelmények:
A záróvizsgára a jelölt prezentációt készít, amelyet a záróvizsgán bemutat és megvéd. A prezentáció során a jelölt röviden bemutatja a portfólió és a kapcsolódó dolgozat legfontosabb elemeit, hogy a vizsgabizottság előtt bizonyosságot tegyen az elsajátított tanári kompetenciákról, ill. a megszerzett széleskörű szakmai és pedagógiai tudásáról. A prezentáció időtartama 8-10 perc, a tartalmi szempontok mellett az időkorlátok betartása, ill. formai (esztétikai és prezentációs-technikai) szempontok is az értékelés alapját képezik. A portfólió elbírálását a Tanárképzési Tanszék és a szaktanszékek közösen végzik a hallgatók számára is ismert bírálati szempontrendszer alapján. A portfólió érdemjegyet az egyes bírálatok egész számra kerekített számtani átlaga adja. A portfólió érdemjegye a szakdolgozat érdemjegyének részét képezi; bemutatását és védését (a kapcsolódó dolgozat védésével együtt) a záróvizsga bizottság külön érdemjeggyel értékeli.
Kötelező irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Falus Iván - Kimmel Magdolna (2009): A portfólió. ELTE PPK, Neveléstudományi Intézet, Budapest. ▪ Falus Iván (2004, szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. ▪ Kollár Katalin – Szabó Éva (2004, szerk.): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris Kiadó, Budapest. ▪ Halász Gábor – Lannert Judit (2006, szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. OKI, Budapest. ▪ Ginnis, Paul (2007): Tanítási és tanulási receptkönyv. Alexandra, Budapest. ▪ Bedő Andrea – Schlotter Judit (2008): Az interaktív tábla. Műszaki Kiadó, Budapest. ▪ Kagan, Spencer (2001): Kooperatív tanulás. Ökonet, Budapest. ▪ Gordon Győri János (2004): Tehetségpedagógiai módszerek. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VII. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest. ▪ M. Nádasi Mária (2003): Projektoktatás. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, V. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest. ▪ Petriné Feyér Judit (2004): A problémaközpontú csoportmunka. Oktatás-módszertani Kis-könyvtár, VI. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest. ▪ Szivák Judit (2003): A reflektív gondolkodás fejlesztése. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, III. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
Ajánlott irodalom:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Petneki Katalin (2005): Portfólió a nyelvszakos tanárképzésben. ÚPSZ, 55.10.118.p.

Egyéni szakmai gyakorlat

HT VPPGV91 - ÖSSZEFÜGGŐ FÉLÉVES EGYÉNI GYAKORLAT 1. (ÁLTALÁNOS ISKOLA FELSŐ TAGOZAT)				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: -	Kredit: 24	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT VPPGV92 - ÖSSZEFÜGGŐ FÉLÉVES EGYÉNI GYAKORLAT 2. (KÖZÉPISKOLA)				
Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: -	Kredit: 24	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

HT VPPGV76 - GYAKORLATKÍSÉRŐ SZEMINÁRIUM				
Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A hallgatók a gyakorlaton szerzett tapasztalataikat hallgatótársaikkal együtt szakmai irányítás mellett dolgozzák fel.

A gyakorlat konkrét helyzeteiben és feladataihoz kapcsolódva elemzik az óra-előkészítés folyamatát, benne az oktatási és nevelési célkitűzéseket, azok megvalósításával kapcsolatos didaktikai döntéseket és nevelési elképzeléseket, szándékokat. Vizsgálják továbbá a megvalósult óra folyamatait és eredményeit. A tervekkel való egybevetés után keresik a választ az eltérések, a sikertelenségek, a váratlan körülmények, fordulatok, elakadások, felmerült nevelési problémák okaira. Pedagógiailag értékelik saját reflexióikat, probléma-érzékenységüket és megoldási elképzeléseiket.